

MINISTERSTWO
EDUKACJI NARODOWEJ

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

346[02]/SP/MEN/2006.07.13

MODUŁOWY PROGRAM NAUCZANIA
ASYSTENT OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ
346[02]

Zatwierdzam
Minister Edukacji Narodowej

Mirosław Orzechowski
wz. MINISTRA
SEKRETARZ STANU
Mirosław Orzechowski

Warszawa 2006

Autorzy:

mgr Grzegorz Grygiel

mgr Ewa Mielimąka

mgr Ewa Łoś

mgr Wiesława Wawroska

Recenzenci:

mgr Joanna Jankowska

dr Jolanta Lesiewicz

Opracowanie redakcyjne:

mgr Edyta Koziel

Korekta merytoryczna:

mgr Kazimiera Tarłowska

Korekta techniczna:

mgr Piotr Bartosiak

Spis treści

Wprowadzenie	3
I. Założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie	6
1. Opis pracy w zawodzie	6
2. Zalecenia dotyczące organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego	7
II. Plany nauczania	14
III. Moduły kształcenia w zawodzie	15
1. Podstawy świadczenia usług socjalnych	15
Charakteryzowanie psychofizycznych i społecznych aspektów rozwoju człowieka	20
Doskonalenie umiejętności interpersonalnych	24
Kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów	27
Prowadzenie profilaktyki i promocji zdrowia	30
Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielanie pierwszej pomocy	33
Stosowanie przepisów prawa w działalności socjalnej	36
2. Metody pracy z osobą niepełnosprawną	38
Posługiwanie się językiem migowym	41
Stosowanie metod pracy socjalnej	44
Rozpoznawanie potrzeb i problemów osoby niepełnosprawnej	47
Wspieranie osoby niepełnosprawnej w korzystaniu z kompleksowej rehabilitacji	50
Wykonywanie podstawowych czynności higienicznych i pielęgnacyjnych	53
3. Człowiek niepełnosprawny w rodzinie i środowisku	56
Organizowanie wsparcia społecznego	59
Realizowanie potrzeb osoby niepełnosprawnej w zakresie wykorzystania czasu wolnego	62
Stosowanie wybranych form terapii zajęciowej	65
Pomaganie osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z ofert edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i turystycznych	68
Wspieranie osoby niepełnosprawnej w załatwianiu spraw urzędowych	71
4. Praktyka zawodowa	74
Asystowanie osobie niepełnosprawnej w placówkach dziennego pobytu	76
Asystowanie osobie niepełnosprawnej w środowisku stałego pobytu	79

Wprowadzenie

Modułowy program nauczania dla zawodu – asystent osoby niepełnosprawnej 346[02] jest przeznaczony do realizacji w szkole policealnej dla młodzieży i dorosłych, w formie stacjonarnej i zaocznej.

Celem kształcenia zawodowego jest przygotowanie absolwenta do skutecznego wykonywania zadań zawodowych w warunkach gospodarki rynkowej. Efektywne funkcjonowanie na rynku pracy wymaga dobrego przygotowania ogólnego, opanowania podstawowych umiejętności zawodowych, prezentowania właściwych postaw oraz kształcenia ustawicznego.

Absolwent współczesnej szkoły powinien charakteryzować się otwartością, komunikatywnością, wyobraźnią, zdolnością do ciągłego uczenia się i podnoszenia kwalifikacji, a także umiejętnością oceny swoich możliwości. Realizacja programu nauczania o strukturze modułowej ułatwi osiągnięcie tych celów.

Kształcenie modułowe, poprzez powiązanie celów i materiału nauczania z procesem pracy i zadaniami zawodowymi umożliwia:

- przygotowanie ucznia do wykonywania zawodu, głównie przez realizację zadań zbliżonych do tych, które wykonywane są na stanowiskach pracy,
- korelację i integrację treści kształcenia z różnych dyscyplin wiedzy,
- stymulowanie aktywności intelektualnej i motorycznej ucznia, pozwalającej na indywidualizację procesu nauczania.

Kształcenie modułowe charakteryzuje się tym, że:

- proces uczenia się dominuje nad procesem nauczania,
- preferowane są aktywizujące metody nauczania, które z jednej strony wyzwalają aktywność, kreatywność, zdolność do samooceny uczącego się, z drugiej zaś zmieniają rolę nauczyciela w kierunku doradcy, partnera, projektanta, organizatora i ewaluatora procesu dydaktycznego,
- proces nauczania i uczenia się ukierunkowany jest na osiągnięcie konkretnych, wymiernych rezultatów w formie ukształtowanych umiejętności intelektualnych i praktycznych, które umożliwiają wykonywanie określonego zakresu pracy w zawodzie,
- wykorzystywana jest w szerokim zakresie zasada transferu wiedzy i umiejętności wcześniej uzyskanych przez ucznia w toku nauki formalnej, nieformalnej oraz incydentalnej,
- program nauczania posiada elastyczną strukturę, a znajdujące się w nim moduły i jednostki można aktualizować (modyfikować, uzupełniać lub wymieniać), dostosowywać do potrzeb gospodarki, rynku pracy, rozwoju nauki i technologii.

Realizacja modułowego programu nauczania zapewnia opanowanie przez uczniów umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie oraz przygotowanie do kształcenia ustawicznego.

Modułowy program nauczania dla zawodu składa się z zestawu modułów kształcenia w zawodzie i odpowiadających im jednostek modułowych, wyodrębnionych na podstawie ustalonych kryteriów, umożliwiających zdobywanie wiedzy oraz kształtowanie umiejętności i postaw właściwych dla zawodu.

Jednostka modułowa stanowi element modułu kształcenia w zawodzie, obejmujący logiczny i możliwy do wykonania wycinek pracy, o wyraźnie określonym początku i zakończeniu, nie podlegający zwykle dalszym podziałom, a jego rezultatem jest produkt, usługa lub istotna decyzja.

W strukturze programu wyróżnia się:

- założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie,
- plany nauczania,
- programy modułów i jednostek modułowych.

Moduł kształcenia w zawodzie zawiera: cele kształcenia, wykaz jednostek modułowych, schemat układu jednostek modułowych, i wykaz literatury.

Program jednostki modułowej zawiera: szczegółowe cele kształcenia, materiał nauczania, ćwiczenia, środki dydaktyczne, wskazania metodyczne do realizacji materiału nauczania oraz propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia.

Dydaktyczna mapa programu zamieszczona w założeniach programowo-organizacyjnych kształcenia w zawodzie, przedstawia schemat korelacji między modułami i jednostkami modułowymi oraz określa kolejność ich realizacji. Ma ona ułatwić planowanie i organizowanie procesu dydaktycznego.

W programie przyjęto system kodowania modułów i jednostek modułowych, zawierający następujące elementy:

- symbol cyfrowy zawodu zgodnie z obowiązującą klasyfikacją zawodów szkolnictwa zawodowego,
- symbol literowy, oznaczający grupę modułów:
 - O – dla modułów ogólnozawodowych,
 - Z – dla modułów zawodowych.
- cyfrę arabską dla kolejnego modułu w grupie i dla kolejnej wyodrębnionej w module jednostki modułowej.

Przykładowy zapis kodowania modułu:

346[02].O1

346[02] – symbol cyfrowy zawodu: asystent osoby niepełnosprawnej,

O1 – pierwszy moduł ogólnozawodowy.

Przykładowy zapis kodowania jednostki modułowej:

346[02].Z1.02

346[02] – symbol cyfrowy zawodu: asystent osoby niepełnosprawnej,

Z1 – pierwszy moduł zawodowy,

02 – druga jednostka modułowa w module Z1.

I. Założenia programowo-organizacyjne kształcenia w zawodzie

1. Opis pracy w zawodzie

Typowe stanowiska pracy

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie asystent osoby niepełnosprawnej może podejmować pracę w:

- jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej,
- instytucjach, organizacjach i stowarzyszeniach działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Zadania zawodowe

Absolwent szkoły kształcącej w zawodzie asystent osoby niepełnosprawnej powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- towarzyszenia osobie niepełnosprawnej w pełnieniu ról społecznych i zawodowych,
- uczestniczenia w identyfikowaniu i rozwiązywaniu problemów społecznych osoby niepełnosprawnej,
- współdziałania z pracownikiem socjalnym oraz innymi specjalistami w podnoszeniu jakości życia osoby niepełnosprawnej,
- zawierania z osobą niepełnosprawną i zespołem specjalistów kontraktów socjalnych na wykonywanie usług asystenckich,
- udzielania pomocy osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z usług medycznych i rehabilitacyjnych oraz możliwości przekwalifikowania zawodowego,
- udzielania pomocy w nawiązywaniu kontaktów społecznych i organizowaniu czasu wolnego,
- rzecznictwa na rzecz osoby niepełnosprawnej,
- wykonywania podstawowych zabiegów higienicznych i czynności pielęgnacyjnych.

Umiejętności zawodowe

W wyniku kształcenia w zawodzie absolwent szkoły powinien umieć:

- rozpoznawać i analizować sytuację społeczną oraz warunki życia osoby niepełnosprawnej,
- rozpoznawać symptomy zaburzeń psychosomatycznych i dbać o bezpieczeństwo osoby niepełnosprawnej,
- współpracować z osobą niepełnosprawną i zespołem specjalistów w realizacji programu pomocy i rehabilitacji,

- opracowywać i realizować plan współdziałania z osobą niepełnosprawną,
- doradzać i pomagać osobie niepełnosprawnej w zaspokajaniu podstawowych potrzeb i rozwiązywaniu problemów,
- wykorzystywać możliwości rodziny i środowiska sprzyjające usamodzielnianiu i integracji z otoczeniem osoby niepełnosprawnej,
- stosować zasady zdrowego stylu życia,
- wykonywać podstawowe czynności pielęgnacyjne,
- pomagać osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z ofert edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i turystycznych,
- pomagać osobie niepełnosprawnej w organizowaniu czasu wolnego oraz wspierać w rozwijaniu zdolności twórczych,
- wspierać zaspokajanie potrzeb socjalnych osoby niepełnosprawnej,
- pomagać osobie niepełnosprawnej w załatwianiu spraw urzędowych i prowadzeniu korespondencji,
- pomagać osobie niepełnosprawnej w gospodarowaniu środkami pieniężnymi,
- współpracować z instytucjami, organizacjami, specjalistami i indywidualnymi osobami świadczącymi różne formy pomocy osobom niepełnosprawnym,
- monitorować i oceniać efekty własnej pracy,
- przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- udzielać pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i zdrowia;
- komunikować się z uczestnikami procesu pracy,
- przestrzegać przepisów Kodeksu pracy dotyczących praw i obowiązków pracownika i pracodawcy oraz warunków pracy,
- przestrzegać przepisów prawa dotyczących wykonywanych zadań zawodowych,
- korzystać z różnych źródeł informacji,
- prowadzić działalność gospodarczą.

2. Zalecenia dotyczące organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego

Podstawowym celem kształcenia w zawodzie asystent osoby niepełnosprawnej jest przygotowanie absolwenta szkoły do wykonywania czynności związanych z opieką nad osobą niepełnosprawną. Ogólne i szczegółowe cele kształcenia wynikają z podstawy programowej kształcenia w zawodzie.

Treści programowe zawarte są w modułach: ogólnozawodowym i zawodowych. Kształcenie ogólnozawodowe zapewnia orientację w zawodzie, stanowi podstawę do dalszej nauki w zawodzie, ułatwia ewentualną zmianę zawodu. Moduły zawodowe mają na celu przygotowanie absolwenta szkoły do realizacji zadań zawodowych.

Treści programowe zawarte są w czterech modułach. Moduły uwzględniające zadania zawodowe są podzielone na jednostki modułowe. Każda jednostka zawiera treści programowe stanowiące określoną całość, a ich realizacja umożliwia opanowanie umiejętności, niezbędnych do wykonania określonego zakresu pracy. Czynnikiem sprzyjającym nabywaniu umiejętności zawodowych jest wykonywanie ćwiczeń określonych w jednostkach modułowych. Ćwiczenia proponowane w programach poszczególnych jednostek modułowych są propozycją do wykorzystania, mogą być uzupełnione przez nauczyciela o tematy wynikające z potrzeb edukacyjnych.

Program modułu 346[02].O1 „Podstawy świadczenia usług socjalnych” obejmuje ogólnozawodowe treści kształcenia z zakresu: psychofizycznego rozwoju człowieka, doskonalenia umiejętności interpersonalnych, umiejętności rozwiązywania problemów, prowadzenia profilaktyki i promocji zdrowia, stosowania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosowania przepisów prawa w działalności socjalnej. Moduł ogólnozawodowy powinien być realizowany w pierwszej kolejności.

Program modułu 346[02].Z1 „Metody pracy z osobą niepełnosprawną” obejmuje treści kształcenia z zakresu: posługiwania się językiem migowym, stosowania metod pracy socjalnej, rozpoznawania potrzeb i problemów osoby niepełnosprawnej, wspierania osoby niepełnosprawnej w korzystaniu z rehabilitacji oraz wykonywania podstawowych czynności higienicznych i pielęgnacyjnych.

Program modułu 346[02].Z2 „Człowiek niepełnosprawny w rodzinie i środowisku” obejmuje treści kształcenia z zakresu: organizowania wsparcia społecznego, organizowania czasu wolnego osoby niepełnosprawnej, stosowania wybranych form terapii zajęciowej, wspomaganie osoby niepełnosprawnej w korzystaniu z ofert edukacyjnych, kulturalnych i sportowych oraz wspierania osoby niepełnosprawnej w załatwianiu spraw urzędowych.

Program modułu 346[02].Z3 „Praktyka zawodowa” obejmuje treści kształcenia z zakresu asystowania osobie niepełnosprawnej w placówkach dziennego pobytu i w środowisku stałego pobytu.

Związki oraz zależności między modułami i jednostkami modułowymi przedstawiono w wykazie modułów i jednostek modułowych oraz w dydaktycznej mapie programu.

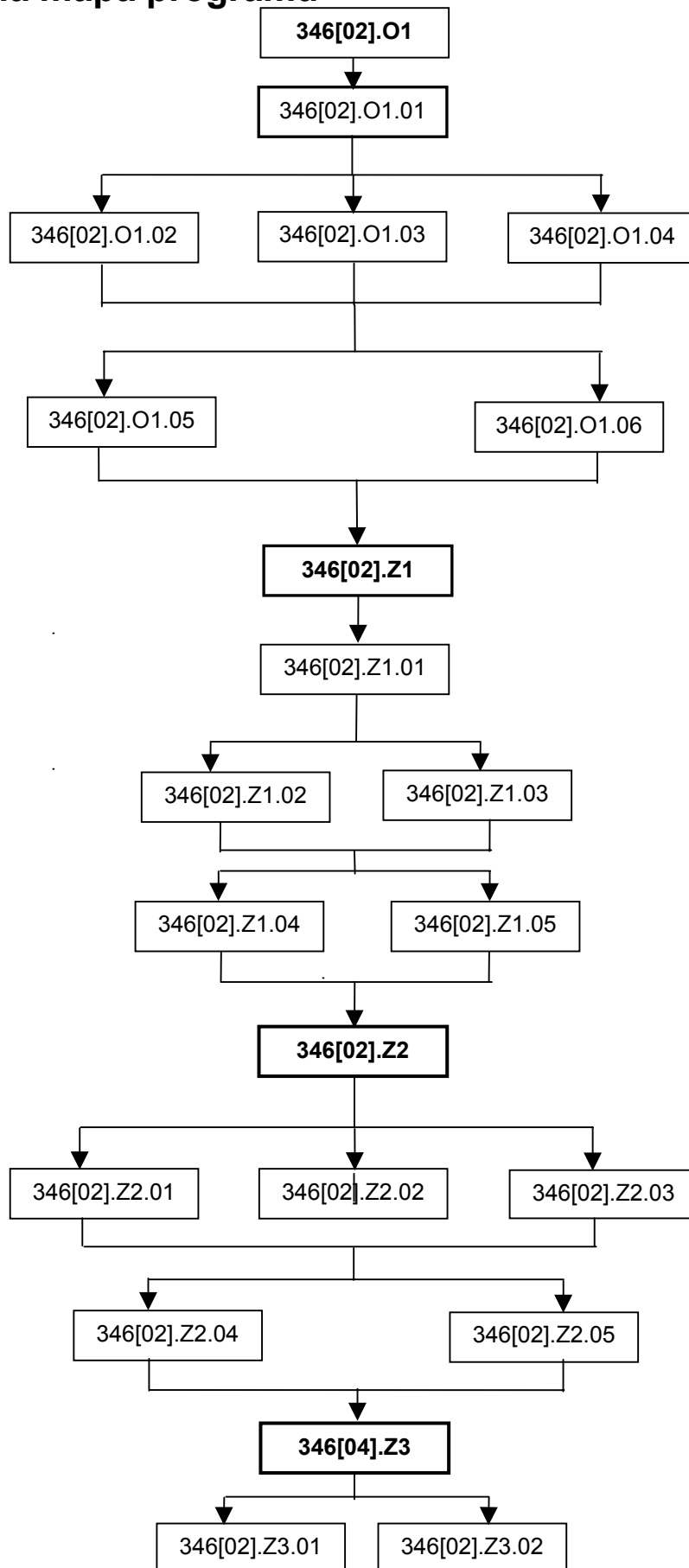
Wykaz modułów i jednostek modułowych

Symbol modułu i jednostki modułowej	Nazwy modułów i jednostek modułowych	Orientacyjna liczba godzin na realizację
	Moduł 346[02].O1 Podstawy świadczenia usług socjalnych	168
346[02].O1.01	Charakteryzowanie psychofizycznych i społecznych aspektów rozwoju człowieka	38
346[02].O1.02	Doskonalenie umiejętności interpersonalnych	20
346[02].O1.03	Kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów	20
346[02].O1.04	Prowadzenie profilaktyki i promocji zdrowia	35
346[02].O1.05	Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielanie pierwszej pomocy	35
346[02].O1.06	Stosowanie przepisów prawa w działalności socjalnej	20
	Moduł 346[02].Z1 Metody pracy z osobą niepełnosprawną	280
346[02].Z1.01	Posługiwanie się językiem migowym	56
346[02].Z1.02	Stosowanie metod pracy socjalnej	56
346[02].Z1.03	Rozpoznawanie potrzeb i problemów osoby niepełnosprawnej	28
346[02].Z1.04	Wspieranie osoby niepełnosprawnej w korzystaniu z kompleksowej rehabilitacji	84
346[02].Z1.05	Wykonywanie podstawowych czynności higienicznych i pielęgnacyjnych	56
	Moduł 346[02].Z2 Człowiek niepełnosprawny w rodzinie i środowisku	252
346[02].Z2.01	Organizowanie wsparcia społecznego	28
346[02].Z2.02	Realizowanie potrzeb osoby niepełnosprawnej w zakresie wykorzystania czasu wolnego	60
346[02].Z2.03	Stosowanie wybranych form terapii zajęciowej	76
346[02].Z2.04	Pomaganie osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z ofert edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i turystycznych	60
346[02].Z2.05	Wspieranie osoby niepełnosprawnej w załatwianiu spraw urzędowych	28
	Moduł 346[02].Z3 Praktyka zawodowa	280
346[02].Z3.01	Asystowanie osobie niepełnosprawnej w placówce dziennego pobytu	140
346[02].Z3.02	Asystowanie osobie niepełnosprawnej w środowisku stałego pobytu	140
	Razem	980

Proponowana liczba godzin na realizację programu odnosi się do planu nauczania w szkole policealnej dla młodzieży.

Na podstawie wykazu i schematów układu jednostek modułowych w modułach opracowano dydaktyczną mapę programu nauczania dla zawodu.

Dydaktyczna mapa programu

Dydaktyczna mapa modułowego programu nauczania stanowi schemat powiązań między modułami oraz jednostkami modułowymi i określa kolejność ich realizacji. Szkoła powinna z niej korzystać podczas planowania zajęć dydaktycznych. Ewentualna zmiana kolejności realizacji programu modułów lub jednostek modułowych powinna być poprzedzona szczegółową analizą dydaktycznej mapy programu nauczania oraz treści jednostek modułowych, z zachowaniem korelacji treści kształcenia.

Podana w tabeli wykazu modułów i jednostek modułowych orientacyjna liczba godzin na realizację programu może ulegać zmianie w zależności od stosowanych przez nauczyciela metod nauczania i środków dydaktycznych.

Nauczyciel realizujący modułowy program nauczania powinien posiadać przygotowanie w zakresie metodologii kształcenia modułowego, aktywizujących metod nauczania, pomiaru dydaktycznego oraz projektowania i opracowywania pakietów edukacyjnych.

W zintegrowanym procesie kształcenia modułowego nie ma podziału na zajęcia teoretyczne i praktyczne. Programy nauczania jednostek modułowych w poszczególnych modułach należy realizować w różnych formach organizacyjnych, dostosowanych do treści i metod kształcenia. Stosowane metody i formy organizacyjne pracy uczniów powinny zapewnić osiągnięcie, założonych w programie nauczania, celów kształcenia. Wymaga to takiej organizacji kształcenia, w którym proces uczenia się uczniów będzie dominować nad procesem nauczania, dlatego też szczególną uwagę należy zwrócić na dobrze zorganizowaną, samodzielną, kierowaną przez nauczyciela pracę uczniów.

Zaleca się, aby kształcenie modułowe było realizowane z wykorzystaniem metod aktywizujących, w szczególności: metody przypadków, dyskusji dydaktycznej oraz metod praktycznych, takich jak: pokaz z objaśnieniem, ćwiczenia, metoda projektów, metoda przewodniego tekstu. Dominującą metodą nauczania powinny być ćwiczenia, prowadzone w grupach do 15 osób, z podziałem na 2-4 osobowe zespoły.

Podczas realizacji programu nauczania należy zwrócić uwagę na samokształcenie uczniów z wykorzystaniem literatury zawodowej, podręczników, poradników i pozatekstowych źródeł informacji. W realizacji treści programowych należy uwzględniać współczesne osiągnięcia w zakresie nauk medycznych, psychologii, socjologii, pedagogiki specjalnej.

Prowadzenie zajęć metodami aktywizującymi i praktycznymi wymaga od nauczyciela przygotowania materiałów, takich jak: opisy

przypadków, teksty przewodnie, instrukcje do wykonywania ćwiczeń, oraz instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy.

Wskazane jest wykorzystywanie filmów dydaktycznych i komputerowych programów symulacyjnych, organizowanie wycieczek dydaktycznych w celu zapoznania się z organizacją pracy ośrodków sprawujących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi.

Nauczyciel kierujący procesem kształtowania umiejętności uczniów powinien udzielać im pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z realizacją zadań oraz sterować tempem pracy. Powinien również rozwijać zainteresowanie zawodem, wskazywać możliwości dalszego kształcenia oraz kształtować pożądane postawy uczniów, takie jak: rzetelność i odpowiedzialność za pracę, dbałość o jej jakość, o porządek na stanowisku pracy i racjonalne wykorzystanie sprzętu, urządzeń i materiałów.

Istotnym elementem organizacji procesu dydaktycznego jest system sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia. Wskazane jest prowadzenie badań diagnostycznych, kształtujących i sumatywnych. Badania diagnostyczne mają na celu dokonanie oceny zakresu oraz poziomu wiadomości i umiejętności uczniów w początkowej fazie kształcenia.

Badania kształtujące prowadzone w trakcie realizacji programu mają dostarczać bieżących informacji o efektywności nauczania-uczenia się. Informacje uzyskane w wyniku badań pozwalają na dokonanie niezbędnych korekt w procesie nauczania.

Badania sumatywne powinny być prowadzone po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej.

Ocenianie powinno uświadamiać uczniowi poziom jego osiągnięć w stosunku do wymagań edukacyjnych, wdrażać do systematycznej pracy, samokontroli i samooceny. Ocenianie osiągnięć uczniów powinno być realizowane za pomocą sprawdzianów ustnych, pisemnych i praktycznych, obserwacji czynności ucznia, oceny projektów oraz testów osiągnięć szkolnych.

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć szkolnych wymaga od nauczyciela określenia kryteriów i norm oceny, opracowania testów osiągnięć szkolnych, arkuszy obserwacji i arkuszy oceny postępów.

Szkoła podejmująca kształcenie w zawodzie według modułowego programu nauczania powinna posiadać odpowiednie warunki lokalowe oraz wyposażenie techniczne i dydaktyczne.

Środki dydaktyczne, niezbędne do organizacji i prowadzenia procesu kształcenia według programu modułowego, powinny stanowić: pomoce dydaktyczne, materiały dydaktyczne, techniczne środki kształcenia. Pracownie powinny być wyposażone w środki dydaktyczne, które zostały określone w jednostkach modułowych.

Kształtowanie umiejętności praktycznych uczniów powinno odbywać się na odpowiednio wyposażonych stanowiskach dydaktycznych w pracowniach oraz na rzeczywistych stanowiskach pracy.

Zaleca się prowadzenie procesu nauczania w następujących pracowniach:

- pracownia treningu integracyjnego i zajęć relaksacyjnych,
- pracowni higieny osobistej i pierwszej pomocy,
- pracowni komputerowej,
- pracowni żywienia.

Pracownie powinny składać się z sali ćwiczeń i zaplecza magazynowo-socjalnego. W sali ćwiczeń należy zapewnić stanowisko pracy dla nauczyciela i odpowiednią liczbę stanowisk pracy dla uczniów (jedno- lub dwuosobowych).

II. Plan nauczania

PLAN NAUCZANIA

Szkoła policealna

Zawód: Asystent osoby niepełnosprawnej 346[02]

Podbudowa programowa: szkoła dająca wykształcenie średnie

Lp.	Moduły kształcenia w zawodzie	Dla młodzieży	Dla dorosłych	
		Liczba godzin tygodniowo w rocznym okresie nauczania	Liczba godzin tygodniowo w rocznym okresie nauczania	Liczba godzin w rocznym okresie nauczania
		Semestry I – II	Semestry I – II	
Forma stacjonarna	Forma zaoczna			
1	Podstawy świadczenia usług socjalnych	6	4	81
2	Metody pracy z osobą niepełnosprawną	10	8	140
3	Człowiek niepełnosprawny w rodzinie i środowisku	9	6	120
Razem		25	18	341
Praktyka zawodowa: 8 tygodni				

III. Moduły kształcenia w zawodzie

Moduł 346[02].O1

Podstawy świadczenia usług socjalnych

1. Cele kształcenia

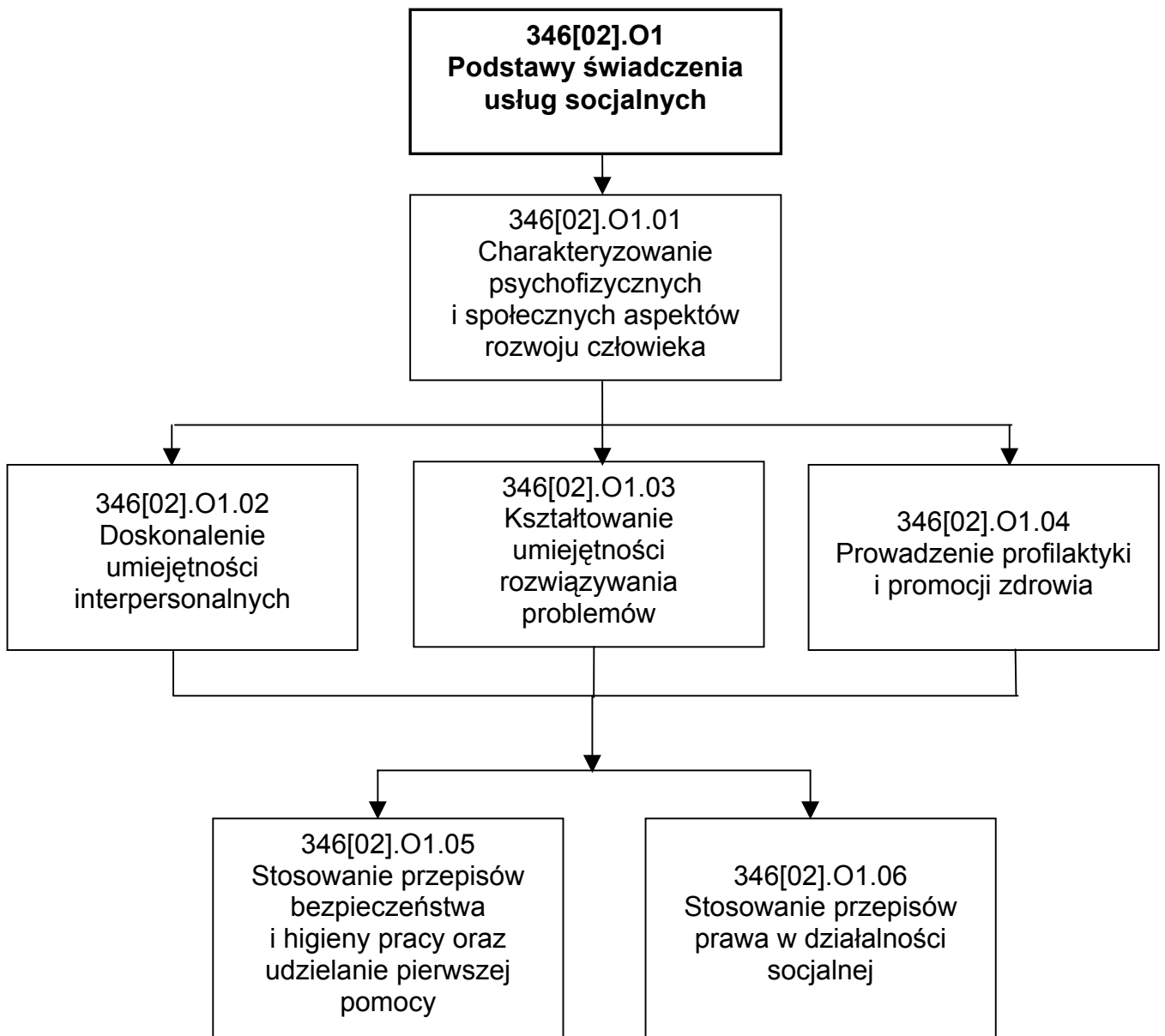
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- charakteryzować psychofizyczny rozwój człowieka w poszczególnych fazach życia,
- określać wpływ procesów poznawczych na rozwój człowieka,
- charakteryzować procesy emocjonalne i motywacyjne,
- określać składniki osobowości człowieka i czynniki kształtujące osobowość,
- charakteryzować proces twórczego rozwiązywania problemów,
- określać znaczenie komunikacji w relacjach międzyludzkich,
- komunikować się z uczestnikami procesu pracy i podopiecznymi,
- radzić sobie ze stresem,
- charakteryzować procesy grupowe,
- analizować problemy i kwestie społeczne,
- promować zdrowy styl życia,
- przedstawiać wzorzec osobowy asystenta osoby niepełnosprawnej,
- przestrzegać zasad etyki,
- organizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska,
- udzielać pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia,
- stosować przepisy prawa dotyczące wykonywanych zadań zawodowych.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
346[02].O1.01	Charakteryzowanie psychofizycznych i społecznych aspektów rozwoju człowieka	38
346[02].O1.02	Doskonalenie umiejętności interpersonalnych	20
346[02].O1.03	Kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów	20
346[02].O1.04	Prowadzenie profilaktyki i promocji zdrowia	35
346[02].O1.05	Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielanie pierwszej pomocy	35
346[02].O1.06	Stosowanie przepisów prawa w działalności socjalnej	20
	Razem	168

3. Schemat układu jednostek modułowych

4.Literatura

- Agryle M.: Psychologia stosunków międzyludzkich. PWN, Warszawa 1999
- Aronson A.: Człowiek istota społeczna. PWN, Warszawa 1973
- Aronson E.: Psychologia społeczna. PWN, Warszawa 1996
- Anioł W.: Międzynarodowa polityka społeczna, Wyd. UW, Warszawa 1989
- Auleytner J.: Polityka społeczna pomiędzy ideą a działaniem. Warszawa 1994
- Baranowicz W.: Wytyczne w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz wzór instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla obiektów szkół. MEN, Warszawa 1997
- Brammer L.: Kontakty służące pomaganiu. SPP, PTP, Warszawa 1984
- Breczko A., Zamróż A., Oliwiniak S.: Wstęp do nauk prawnych. Temida 2, Białystok 1999
- Błądowski P.: Pomoc społeczna i opieka nad osobami starszymi. BPS, Warszawa 1996
- Gniazdowski A. Promocja zdrowia w miejscu pracy. Łódź 1997
- Gronowska B., Jasudowicz T., Mik C.: Prawa człowieka. Dokumenty międzynarodowe. Wydawnictwo COMER, Toruń 1993
- Grzesiuk L., Trzebińska E.: Jak porozumiewają się ludzie. Nasza Księgarnia, Warszawa 1987
- Hamer H.: Rozwój umiejętności społecznych. WEDA, Warszawa 1999
- Johnson D.W.: Umiejętności interpersonalne i samorealizacja. PTP SPP, Warszawa 1985
- Kirchnik O.: Pielęgniarstwo. Urban & Partner, Wrocław 2001
- Kodeks Pracy
- Korczak C. (red.): Higiena i ochrona zdrowia. PZWL, Warszawa 1997
- Kozielecki J.: Myślenie w rozwiązywaniu problemów. PWN, Warszawa 1992
- Kulika T., Latałskiego M.: Zdrowie publiczne. Lublin 2002
- Kwaśniewski J.: Praca socjalna, pomoc społeczna. BPS, Warszawa 1995
- Lewandowski I.: Elementy prawa. PWN, Warszawa 1999
- Lisowski A.: Badania potrzeb społecznych. BPS, Warszawa 1996
- Łętowski J.: Prawo administracyjne dla każdego. Wyd. Ecostar, Warszawa 1995
- Mac S., Leowski J.: Bezpieczeństwo i higiena pracy. WSiP, Warszawa 1999
- Meer K., Neijenhof J.: Elementarne umiejętności społeczne. CMDNŚSM, Warszawa 1993
- Michalska A.: Europejska Konwencja Praw Człowieka. Podstawowe dokumenty. Wyd. Helsinska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 1995

Pike S., Forster D.: Promocja zdrowia dla wszystkich. Lublin 1998
Prawa człowieka w szpitalach psychiatrycznych i domach pomocy społecznej. Raport z badań. Wyd. Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 1996
Rembowski J.: Psychologiczne problemy starzenia się człowieka. PWN, Warszawa-Poznań 1984
Thomson P.: Sposoby komunikacji interpersonalnej. Zysk i S-ka, Poznań 1998
Wratny J.: Nowy kodeks pracy. Wyd. SeZaM s.c., Warszawa 2002 i 2003

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 346[02].O1.01

Charakteryzowanie psychofizycznych i społecznych aspektów rozwoju człowieka

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wyjaśnić, na czym polega jedność organizmu człowieka i środowiska,
- scharakteryzować zmiany rozwojowe w poszczególnych okresach życia człowieka,
- scharakteryzować podstawowe zjawiska fizjologiczne w organizmie człowieka,
- scharakteryzować procesy psychiczne człowieka,
- scharakteryzować procesy poznawcze,
- określić rolę procesów poznawczych w poznawaniu rzeczywistości,
- scharakteryzować procesy emocjonalne i motywacyjne,
- określić wpływ procesów motywacyjnych na aktywność człowieka,
- scharakteryzować podstawowe koncepcje i składniki osobowości,
- wskazać czynniki kształtujące osobowość,
- wykazać wpływ aktywności własnej na rozwój osobowości,
- zastosować wybrane metody poznawania osobowości,
- przedstawić różne aspekty pełnienia ról społecznych,
- zanalizować czynniki wpływające na kształtowanie postaw prospołecznych,
- scharakteryzować funkcje i zadania grupy społecznej,
- określić rolę grupy w procesie rehabilitacji osoby niepełnosprawnej,
- określić wpływ warunków środowiskowych na rozwój i zachowanie jednostki.

2. Materiał nauczania

Człowiek w środowisku.

Rozwój organizmu człowieka.

Procesy fizjologiczne w organizmie człowieka.

Okresy rozwoju psychofizycznego człowieka.

Podział i charakterystyka procesów psychicznych.

Procesy poznawcze.

Procesy emocjonalne, motywacyjne.

Wybrane teorie osobowości.

Metody badania osobowości.

Czynniki kształtujące osobowość.
Podstawy życia społecznego.
Funkcje i zadania grupy społecznej.
Role społeczne.
Teorie społecznego uczenia się.
Środowisko a rozwój jednostki.

3. Ćwiczenia

- Analizowanie roli procesów poznawczych w poznawaniu otaczającej rzeczywistości.
- Analizowanie wpływu własnych doświadczeń życiowych na proces uczenia się.
- Ustalanie hierarchii własnych potrzeb.
- Prowadzenie sytuacyjnych obserwacji zachowania członków grupy.
- Rejestrowanie wyników prowadzonej obserwacji zachowania partnera w grupie.

4. Środki dydaktyczne

Materiały źródłowe.
Modele, eksponaty, plansze.
Atlasy, albumy.
Filmy dydaktyczne na temat rozwoju psychofizycznego.
Scenariusze ćwiczeń.
Arkusze obserwacji.
Kwestionariusze wywiadów.
Foliogramy ilustrujące podział procesów poznawczych.
Opisy przypadków, sytuacji.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program nauczania jednostki modułowej obejmuje treści dotyczące różnych aspektów rozwoju człowieka. Treść programu stanowi podstawę rozumienia zagadnień dotyczących funkcjonowania organizmu człowieka w sferze psychicznej i fizycznej oraz kształtowania umiejętności społecznych niezbędnych w pracy socjalnej. Realizacja programu ma na celu kształtowanie umiejętności uczniów w zakresie:

- posługiwania się terminologią z dziedziny psychologii,
- różnicowania okresów rozwojowych jednostki,
- określania wpływu procesów psychicznych, emocjonalnych i motywacyjnych na rozwój jednostki,
- rozpoznawania czynników wpływających na rozwój osobowości.

W procesie nauczania proponuje się stosowanie metod nauczania, takich jak: wykład problemowy, dyskusja dydaktyczna, metoda przypadków, metoda sytuacyjna oraz ćwiczenia. Wskazane jest stosowanie zespołowej, grupowej i indywidualnej formy pracy.

Zajęcia powinny odbywać się w warunkach zaufania i akceptacji uczestników.

Ćwiczenia powinny być prowadzone w odpowiednio wyposażonej pracowni, w 15 osobowych grupach z podziałem na 3-4 osobowe zespoły. Zaproponowane w programie ćwiczenia nauczyciel może modyfikować i rozszerzać w zależności od potrzeb edukacyjnych uczniów.

Nauczyciel i uczniowie w czasie zajęć powinni korzystać z literatury naukowej, poradników, czasopism oraz z Internetu.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Obiektywna ocena sprzyja systematycznej nauce, daje uczniom satysfakcję z osiągniętych celów, a nauczycielom wskazuje kierunek doskonalenia pracy dydaktycznej. Proces sprawdzania powinien odbywać się systematycznie na podstawie określonych kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać zaplanowane w programie jednostki modułowej szczegółowe cele kształcenia.

Przedmiotem oceny powinny być umiejętności uczniów w zakresie: posługiwania się terminologią, wyrażania poglądów, dzielenia się doświadczeniami, współpracy w grupie oraz prezentowania wyników pracy grupy

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów może odbywać się na podstawie:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych uczniów,
- obserwacji aktywności uczniów w czasie wykonywania ćwiczeń.

Podczas kontroli i oceny dokonywanej w formie ustnej należy zwracać uwagę na operowanie zdobytą wiedzą, merytoryczną jakość wypowiedzi i właściwe interpretowanie procesów poznawczych, rozwoju osobowości i zmian rozwojowych w różnych okresach życia.

W trakcie obserwacji zachowania uczniów podczas wykonywania ćwiczeń należy zwrócić uwagę na:

- aktywność na zajęciach,
- umiejętność współpracy w grupie,
- przestrzeganie procedur obowiązujących w grupie,
- umiejętność samooceny.

Obserwacje powinny być prowadzone za pomocą arkusza obserwacji przygotowanego przez nauczyciela. Podstawą do uzyskania pozytywnej oceny jest poprawne i samodzielne wykonanie ćwiczeń.

Na zakończenie realizacji programu jednostki modułowej, proponuje się przeprowadzenie testu osiągnięć szkolnych.

W końcowej ocenie należy uwzględnić wyniki samooceny ucznia oraz wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 346[02].O1.02

Doskonalenie umiejętności interpersonalnych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić znaczenie komunikacji w relacjach między ludźmi,
- scharakteryzować komunikację werbalną i niewerbalną,
- określić sposoby wyrażania komunikatów niewerbalnych,
- zastosować techniki ułatwiające skuteczne komunikowanie się,
- zastosować zasady i techniki aktywnego słuchania,
- rozpoznać zakłócenia występujące w procesach interpersonalnych,
- zlikwidować bariery w komunikowaniu się,
- wyjaśnić znaczenie zachowań asertywnych,
- zachować się asertywnie,
- rozpoznać czynniki powodujące konflikt i wpływające na jego przebieg,
- wyjaśnić negatywne i pozytywne strony konfliktu,
- scharakteryzować metody rozwiązywania konfliktów,
- określić zasady i warunki skutecznego negocjowania,
- zastosować techniki aktywnego słuchania,
- okazać empatyczne zrozumienie problemów osoby niepełnosprawnej.

2. Materiał nauczania

Modele procesu komunikacji.

Komunikacja werbalna, niewerbalna.

Bariery w procesie komunikowania się.

Sposoby komunikowania się służące pomaganiu.

Informacje zwrotne.

Zachowania asertywne.

Konflikt, źródła konfliktu.

Metody kierowania konfliktem.

Strategie rozwiązywania sytuacji konfliktowych.

Negocjacje.

Znaczenie empatii w komunikowaniu się z osobami niepełnosprawnymi.

3. Ćwiczenia

- Analizowanie przyczyn zakłóceń powstających w procesach interpersonalnych.
- Nadawanie i interpretowanie komunikatów werbalnych.
- Wysyłanie i odczytywanie komunikatów niewerbalnych.

- Prowadzenie rozmów z zastosowaniem aktywnego słuchania, udzielania informacji zwrotnych, parafrazowania.
- Rozwijanie własnych umiejętności asertywnego zachowania się i reagowania na asertywność innych.
- Rozwiązywanie sytuacji konfliktowych z wykorzystaniem strategii dominacji, dostosowania, kompromisu, unikania i współpracy.
- Analizowanie i rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w warunkach symulowanych lub na podstawie opisu przypadków.
- Prowadzenie w warunkach symulowanych negocjacji z osobą podejmującą próbę samobójczą.
- Prowadzenie z wykorzystaniem metody inscenizacji negocjacji z osobą, nie wyrażającą zgody na udzielenie pomocy medycznej.
- Wyrażanie próśb i oczekiwań wobec uczestników grupy.
- Przekazywanie i przyjmowanie informacji zwrotnych.

4. Środki dydaktyczne

Instrukcje do ćwiczeń.

Opisy przypadków.

Filmy dydaktyczne na temat treningów interpersonalnych.

Czasopisma tematyczne.

Nagrania magnetofonowe.

Foliogramy dotyczące modeli komunikacji.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Celem realizacji programu jednostki modułowej jest doskonalenie umiejętności interpersonalnych, niezbędnych w realizacji zadań zawodowych asystenta osoby niepełnosprawnej. Umiejętności interpersonalne ułatwiają nawiązanie kontaktu, wzbudzenie zaufania oraz sympatii u osoby niepełnosprawnej.

Osiągnięcie założonych celów wymaga stosowania w procesie kształcenia metod nauczania, takich jak: wykład problemowy, konwersatoryjny, metoda sytuacyjna, inscenizacji, dyskusji dydaktycznej oraz ćwiczenia. Zajęcia powinny być prowadzone w klimacie zaufania, otwartości i partnerstwa. Atmosfera partnerstwa wyzwala aktywność uczniów, sprzyja wzajemnemu zrozumieniu, otwarciu się, okazywaniu uczuć oraz konstruktywnemu rozwiązywaniu problemów. Zaleca się prowadzenie zajęć w 15 osobowych grupach. Nauczyciel prowadzący ćwiczenia powinien przestrzegać etycznych i merytorycznych zasad pracy treningowej. Przed przystąpieniem do ćwiczeń należy dokładnie wyjaśnić uczniom cel oraz metody pracy.

W czasie ćwiczeń nauczyciel powinien kierować uwagę przede wszystkim na problemy, a nie trudności osobiste poszczególnych

członków grupy. Kształtowanie umiejętności interpersonalnych następuje poprzez uczestniczenie, przeżywanie i odgrywanie różnych ról w kontaktach z innymi, dlatego ćwiczenia powinny być prowadzone w parach lub w zespołach 3-4 osobowych.

Nauczyciel i uczniowie powinni korzystać w czasie zajęć z literatury naukowej, poradników, czasopism i Internetu.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie określonych kryteriów. W procesie kontroli i oceny osiągnięć uczniów należy zwracać uwagę na merytoryczną jakość wypowiedzi, właściwe stosowanie pojęć, poprawność wnioskowania. Ocena osiągnięć edukacyjnych powinna aktywizować i mobilizować do pracy zarówno uczniów, jak i nauczyciela.

Proces oceniania powinien obejmować:

- diagnozę poziomu wiedzy i umiejętności uczniów z uwzględnieniem założonych celów kształcenia,
- identyfikowanie postępów uczniów w procesie kształcenia oraz rozpoznawanie trudności w realizacji celów,
- sprawdzanie zakresu oraz poziomu wiedzy i umiejętności uczniów po zrealizowaniu treści programowych.

Ocena zakresu i poziomu nabytych wiadomości i umiejętności może być dokonywana na podstawie:

- sprawdzianów ustnych,
- sprawdzianów pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji zachowania uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Obserwując zachowanie ucznia w czasie ćwiczeń nauczyciel powinien zwracać uwagę na umiejętności: wysyłania informacji, uważnego słuchania, wyrażania uczuć werbalnie i niewerbalnie, wyrażania akceptacji, stosowania technik asertywnego zachowania oraz przestrzegania reguł zachowania przyjętych w grupie.

W ocenie końcowej należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 346[02].O1.03

Kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wyjaśnić podmiotowy charakter problemu,
- określić rodzaje sytuacji problemowych,
- przedstawić fazy rozwiązywania problemów,
- dokonać analizy sytuacji problemowej,
- zaplanować strategie rozwiązywania problemów,
- określić prakseologiczne zasady rozwiązywania problemów,
- rozpoznać psychospołeczne bariery twórczego rozwiązywania problemów,
- zidentyfikować problemy socjalne rodzące zagrożenia społeczne,
- przewidzieć kierunki rozwoju problemów społecznych oraz ich skutki,
- zinterpretować zachowania społeczne zbiorowości i jednostki,
- określić cele i zadania polityki społecznej w Polsce,
- wyjaśnić podstawowe pojęcia kwestii społecznej,
- scharakteryzować strukturę pomocy społecznej,
- określić psychospołeczne uwarunkowania pracy opiekuńczej,
- scharakteryzować wzorzec asystenta osoby niepełnosprawnej.

2. Materiał nauczania

Sytuacje problemowe.

Fazy rozwiązywania problemów.

Strategie rozwiązywania problemów.

Przeszkody w rozwiązywaniu problemów.

Problemy socjalne: mieszkaniowe, zdrowotne, ekologiczne, bytowe.

Problemy społeczne.

Zachowania społeczne zbiorowości i jednostki.

Cele i zadania polityki społecznej.

Podstawowe pojęcia kwestii społecznej: asymetria, zagrożenie, sprzeczność, niezgodność, roszczenia.

Struktura pomocy społecznej.

Psychospołeczne uwarunkowania pracy opiekuńczej.

Wzorzec asystenta osoby niepełnosprawnej.

3. Ćwiczenia

- Analizowanie prakseologicznych zasad rozwiązywania problemów z uwzględnieniem możliwości ich zastosowania w praktyce.
- Identyfikowanie problemów na podstawie opisu przypadków.
- Gromadzenie pomysłów na sposoby rozwiązywania problemów.
- Dokonywanie wyboru najlepszego sposobu rozwiązania zidentyfikowanego problemu.
- Stosowanie techniki zawierania kontraktu i udzielania informacji zwrotnej w rozwiązywaniu problemów.
- Określanie psychospołecznych barier twórczego rozwiązywania problemów.
- Analizowanie struktury pomocy społecznej.
- Opracowywanie projektu powinności asystenta osoby niepełnosprawnej.

4. Środki dydaktyczne

Instrukcje do ćwiczeń.

Opisy przypadków.

Roczniki statystyczne.

Filmy dydaktyczne przedstawiające sytuacje problemowe.

Foliogramy ilustrujące etapy rozwiązywania problemów.

Teksty prasowe.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu kształtowanie umiejętności: identyfikowania problemów, analizowania sytuacji problemowych, planowania strategii rozwiązywania problemów oraz wyjaśniania prakseologicznych zasad rozwiązywania problemów.

W procesie kształcenia należy stosować aktywizujące metody nauczania: sytuacyjną, inscenizacji, dyskusji dydaktycznej, gier dydaktycznych, metodę przypadków oraz ćwiczenia. Opisy przypadków mogą być zaczerpnięte z literatury, odpowiednio dobranych fragmentów filmów lub opracowane przez nauczyciela. Należy zachęcać uczniów do przedstawiania i analizowania własnych przykładów sytuacji problemowych. Zaleca się stosowanie indywidualnej i grupowej formy pracy uczniów. Grupy powinny liczyć do 15 osób. Praca w grupie wpływa na jakość pracy, pozwala na kształtowanie umiejętności, takich jak: komunikowanie się, współpraca z zespołem, prezentowanie wyników pracy.

Wskazane jest, aby w trakcie realizacji programu rozszerzać w miarę potrzeb i możliwości zagadnienia, które nauczyciel uzna za najbardziej istotne.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Proces sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów należy realizować systematycznie na podstawie określonych kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać szczegółowe cele kształcenia oraz: merytoryczne przygotowanie uczniów, aktywność na zajęciach, umiejętność wyrażania opinii, obrony własnego stanowiska oraz rozwiązywania sytuacji problemowej.

Ocena zakresu i poziomu nabytych wiadomości i umiejętności może być dokonywana na podstawie:

- sprawdzianów ustnych,
- sprawdzianów pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji zachowania uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Wiedza niezbędna do realizacji ćwiczeń praktycznych może być sprawdzana za pomocą testów osiągnięć ucznia, sprawdzianów ustnych oraz pisemnych. Pozytywna ocena powinna być warunkiem przystąpienia ucznia do wykonywania ćwiczeń. Podczas ćwiczeń należy zwracać uwagę na umiejętności: rozpoznawania sytuacji problemowych, identyfikowania problemów społecznych oraz doboru metod rozwiązywania problemów.

W ocenie osiągnięć uczniów po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela. Sprawdzanie i ocenianie edukacyjnych osiągnięć uczniów powinno odbywać się z uwzględnieniem obowiązującej skali ocen.

Jednostka modułowa 346[02].O1.04

Prowadzenie profilaktyki i promocji zdrowia

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić pojęcie zdrowia i choroby,
- scharakteryzować czynniki wpływające na stan zdrowia jednostki i zbiorowości,
- określić przyczyny powstawania i drogi szerzenia się chorób,
- określić wpływ środowiska naturalnego, zamieszkania, nauki i pracy na zdrowie człowieka,
- zapobiec negatywnemu wpływowi czynników środowiskowych na funkcjonowanie organizmu człowieka,
- sklasyfikować potrzeby zdrowotne człowieka,
- scharakteryzować zachowania zdrowotne,
- określić strategie promocji zdrowia,
- scharakteryzować cele, zadania i kierunki działań profilaktycznych,
- scharakteryzować zasady zdrowego stylu życia,
- zastosować metody i formy edukacji zdrowotnej,
- wdrożyć działania profilaktyczne eliminujące czynniki ryzyka choroby,
- podjąć współpracę z instytucjami, organizacjami medycznymi i społecznymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- scharakteryzować sytuację zdrowotną populacji polskiej,
- scharakteryzować cele i zadania polityki zdrowotnej państwa.

2. Materiał nauczania

Pojęcie zdrowia i choroby.

Czynniki warunkujące zdrowie.

Przyczyny powstawania i drogi szerzenia się chorób.

Potrzeby zdrowotne człowieka.

Środowisko a zdrowie człowieka.

Zachowania zdrowotne.

Strategie promocji zdrowia.

Poziomy działań profilaktycznych.

Edukacja zdrowotna.

Kierunki organizacji opieki zdrowotnej.

Polityka zdrowotna państwa.

3. Ćwiczenia

- Analizowanie działań instytucji ochrony zdrowia, samorządowych i społecznych pod kątem umacniania zdrowia i zapobiegania chorobom.
- Opracowywanie propozycji działań zaliczanych do profilaktyki I, II i III poziomu.
- Identyfikowanie w swoim otoczeniu czynników biologicznych, społecznych, ekonomicznych i środowiskowych, wpływających na zdrowie.
- Analizowanie raportów o stanie zdrowia ludności oraz próba oceny stanu zdrowia na podstawie zebranych danych.
- Określanie wpływu czynników społecznych i środowiskowych na zachowania zdrowotne ludzi.
- Przygotowywanie scenariusza do zajęć edukacyjnych promujących zdrowie.
- Prowadzenie zajęć edukacyjnych z zakresu promocji zdrowia dla niepełnosprawnych.
- Sporządzanie wykazu różnych instytucji i organizacji medycznych i społecznych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Analizowanie roli placówek i organizacji promujących zdrowie.
- Identyfikowanie zagrożeń ekologicznych we własnej miejscowości.

4. Środki dydaktyczne

Tablice poglądowe.

Broszurki, poradniki, informatory.

Ustawy i rozporządzenia.

Roczniki statystyczne.

Filmy dydaktyczne przedstawiające zajęcia promujące zdrowie.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program nauczania jednostki modułowej zawiera treści dotyczące promocji zdrowia, edukacji zdrowotnej, profilaktyki, potrzeb zdrowotnych człowieka oraz zaburzeń w funkcjonowaniu narządów i układów.

Realizacja programu ma na celu zapoznanie uczniów z czynnikami warunkującymi utrzymanie zdrowia i szkodliwymi dla zdrowia oraz kształtowanie przekonań prozdrowotnych.

Wiedza o zdrowiu i przekonania prozdrowotne ucznia stanowią podstawę do udzielania wsparcia i pomocy osobie niepełnosprawnej, w jej dążeniu do uzyskania lepszej sprawności i samodzielności życiowej.

Program powinien być realizowany w korelacji z programami poprzednich jednostek modułowych.

W procesie nauczania należy dobierać metody i środki dydaktyczne do zaplanowanych celów kształcenia. Różnorodność treści programowych wymaga stosowania metody wykładu, dyskusji dydaktycznej, inscenizacji oraz ćwiczeń.

Zaproponowane w programie ćwiczenia praktyczne można modyfikować lub uzupełniać w zależności od potrzeb edukacyjnych. Zajęcia powinny być prowadzone w 15 osobowych grupach, w warunkach symulowanych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów należy prowadzić systematycznie, na podstawie ustalonych kryteriów. Systematyczna kontrola i ocena postępów ucznia umożliwi nauczycielowi dostosowanie metod nauczania, organizacyjnych form pracy oraz środków dydaktycznych do predyspozycji i możliwości poznawczych uczniów.

Osiągnięcia uczniów można oceniać za pomocą:

- sprawdzianów pisemnych i ustnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji czynności uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Podczas kontroli i oceny dokonywanej w formie ustnej należy zwracać uwagę na operowanie zdobytą wiedzą, merytoryczną jakość wypowiedzi i posługiwanie się pojęciami z zakresu promocji zdrowia.

W trakcie obserwacji zachowania uczniów podczas wykonywania ćwiczeń należy zwrócić uwagę na:

- aktywność na zajęciach,
- umiejętność współpracy w grupie,
- przestrzeganie procedur obowiązujących w grupie,
- sposób pełnienia ról związanych procesem komunikowania się,
- nawiązanie kontaktu z podopiecznym,
- przygotowanie i zaprezentowanie scenariusza zajęć promujących zdrowie,
- umiejętność samooceny.

Obserwacje powinny być prowadzone za pomocą arkusza obserwacji przygotowanego przez nauczyciela. Podstawą do uzyskania pozytywnej oceny jest poprawne i samodzielne wykonanie ćwiczeń.

Na zakończenie realizacji programu jednostki modułowej, proponuje się przeprowadzenie testu osiągnięć szkolnych.

W ocenie końcowej należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania osiągnięć uczniów stosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 346[02].O1.05

Stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielanie pierwszej pomocy

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- zastosować przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy,
- określić podstawowe obowiązki pracodawcy w zakresie stosowania przepisów bhp,
- określić prawa i obowiązki pracownika w zakresie bhp,
- rozpoznać zagrożenia związane z wykonywaną pracą,
- określić skutki oddziaływania negatywnych czynników w środowisku pracy,
- zastosować środki ochrony indywidualnej,
- zorganizować stanowisko pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii,
- zareagować w przypadku zagrożenia pożarowego zgodnie z instrukcją ochrony przeciwpożarowej,
- scharakteryzować organizację działań ratunkowych,
- ocenić stan uszkodzonego,
- udzielić pierwszej pomocy w urazach i nagłych zachorowaniach zgodnie z obowiązującymi procedurami,
- wykonać resuscytację krążeniowo – oddechową,
- skompletować apteczkę pierwszej pomocy.

2. Materiał nauczania

Prawna ochrona pracy.

Obowiązki pracodawcy i pracownika w zakresie bhp.

Przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy w placówkach działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Ergonomiczne kształtowanie stanowiska pracy.

Higiena pracy.

Klasyfikacja czynników szkodliwych występujących w środowisku.

Środki ochrony indywidualnej.

Ochrona przeciwpożarowa.

Organizacja działań ratunkowych – „łańcuch ratunkowy”.

Ocena stanu uszkodzonego.

Udzielanie pierwszej w nagłych wypadkach i zachorowaniach.

Resuscytację krążeniowo – oddechową.

Apteczka pierwszej pomocy.

3. Ćwiczenia

- Dobieranie środków ochrony indywidualnej stosownie do rodzaju pracy.
- Organizowanie własnego miejsca pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii i higieny pracy.
- Analizowanie przepisów prawa dotyczących bhp i ochrony przeciwpożarowej.
- Poznawanie oznakowania drogi ewakuacyjnej w placówce.
- Układanie poszkodowanego w pozycji bezpiecznej.
- Nakładanie opatrunku na ranę w obrębie głowy, kończyny górnej, kończyny dolnej.
- Tamowanie krwotoków z rany i nosa.
- Unieruchamianie złamań w obrębie kończyny górnej i kończyny dolnej.
- Udzielanie pierwszej pomocy w przypadku omdlenia,
- Udrażnianie dróg oddechowych.
- Wykonywanie sztucznego oddychania i pośredniego masażu serca na fantomie dorosłego i dziecka.
- Kompletowanie apteczki pierwszej pomocy.

4. Środki dydaktyczne

Instrukcje do ćwiczeń.

Filmy dydaktyczne na temat procedur resuscytacji.

Foliogramy przedstawiające drogi ewakuacji.

Plansze.

Polskie Normy, wymagania ergonomii.

Środki ochrony indywidualnej.

Zestaw do pozoracji ran.

Fantomy do ćwiczenia resuscytacji.

Apteczka pierwszej pomocy.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program nauczania jednostki modułowej obejmuje podstawowe zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej, wymagań ergonomii oraz udzielania pierwszej pomocy. Podczas realizacji programu wskazane jest stosowanie aktywizujących i praktycznych metod nauczania, takich jak: metoda inscenizacji, sytuacyjna, dyskusja dydaktyczna, metoda przewodniego tekstu oraz ćwiczenia praktyczne.

Program jednostki modułowej należy realizować w pracowni wyposażonej w techniczne środki kształcenia, środki ochrony indywidualnej oraz sprzęt do udzielania pierwszej pomocy. Zajęcia

powinny odbywać się w grupach 15 osobowych, z podziałem na 2-3 osobowe zespoły. Praca w grupach kształtuje umiejętności współdziałania, podejmowania zespołowych decyzji oraz ponoszenia odpowiedzialności za efekty zespołowego działania.

Podczas ćwiczeń uczeń powinien opanować umiejętności rozpoznawania środków ochrony indywidualnej, przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym.

Zaleca się organizowanie wycieczek dydaktycznych do nowoczesnych ośrodków pomocy społecznej w celu spotkania z inspektorem bhp oraz lekarzem zakładowym.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie na podstawie określonych kryteriów. Systematyczna kontrola i ocena postępów ucznia umożliwi nauczycielowi dostosowanie metod nauczania, organizacyjnych form pracy oraz środków dydaktycznych do predyspozycji uczniów.

Do sprawdzania osiągnięć uczniów proponuje się stosowanie:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- obserwacji pracy uczniów podczas wykonywania ćwiczeń,
- testów osiągnięć szkolnych.

Sprawdzanie umiejętności praktycznych może odbywać się przez obserwację czynności uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Obserwując czynności uczniów należy zwracać uwagę na:

- dobór środków ochrony indywidualnej,
- organizowanie stanowiska pracy,
- stosowanie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy,
- udzielanie pierwszej pomocy osobom poszkodowanym.

Kontrolę poprawności wykonania zadań należy prowadzić w trakcie i po realizacji ćwiczeń. Uczeń powinien sprawdzić wyniki swojej pracy według arkusza oceny postępów. Następnie według tego samego arkusza, kontroli dokonuje nauczyciel.

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno być dokonywane z uwzględnieniem obowiązującej skali ocen.

Jednostka modułowa 346[02].O1.06

Stosowanie przepisów prawa w działalności społecznej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić źródła prawa,
- określić rolę prawa w systemie polityki społecznej,
- zastosować przepisy prawa dotyczące osób niepełnosprawnych,
- posłużyć się przepisami prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy oraz prawa o ubezpieczeniach społecznych,
- posłużyć się przepisami kodeksu administracyjnego w zakresie niezbędnym do stosowania ustaw: o pomocy społecznej, o ochronie zdrowia psychicznego, o rehabilitacji i zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

2. Materiał nauczania

Normy prawne i przepisy prawa.

Adresaci przepisów prawa.

Stosunki i zdarzenia prawne.

Przepisy prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy, oraz prawa o ubezpieczeniach społecznych.

Przepisy prawa międzynarodowego dotyczące praw człowieka.

3. Ćwiczenia

- Analizowanie wybranych aktów prawnych dotyczących pomocy społecznej, rehabilitacji, zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zdrowia psychicznego, praw i wolności człowieka.
- Stosowanie przepisów prawa w rozwiązywaniu problemu.

4. Środki dydaktyczne

Teksty Ustawy o Pomocy Społecznej.

Kodeks Pracy.

Kodeks Postępowania Administracyjnego.

Ustawa o Rehabilitacji i Zatrudnieniu Osób Niepełnosprawnych.

Ustawa o Ochronie Zdrowia Psychicznego.

Dane statystyczne.

Teksty prasowe.

Dokumenty dotyczące praw człowieka.

Foliogramy.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Podczas realizacji programu jednostki modułowej należy zwracać uwagę na kształtowanie umiejętności myślenia w kategoriach prawnych, analizowania i interpretowania norm prawnych oraz odwoływania się do tekstów źródłowych. Należy podkreślać, że wiedza z zakresu prawa umożliwia zrozumienie mechanizmów funkcjonowania państwa i jest potrzebna do uczestniczenia w życiu społecznym.

Osiągnięcie zaplanowanych celów wymaga stosowania metod podających: wykład informacyjny, pogadanka oraz metod aktywizujących: dyskusje dydaktyczne, metoda przypadków. Należy również zaplanować wykonywanie przez uczniów ćwiczeń praktycznych z wykorzystaniem tekstów źródłowych.

Zajęcia edukacyjne powinny odbywać się w 15 osobowych grupach, w pracowni wyposażonej w literaturę, teksty źródłowe, wzory pism, formularze i druki, filmy edukacyjne, a także w komputery z odpowiednim oprogramowaniem. Wskazane jest organizowanie wycieczek do organów administracji i sądów.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie określonych kryteriów.

Kryteria oceny sprawdzianów ustnych powinny dotyczyć: posługiwania się terminologią prawniczą, merytorycznej jakości wypowiedzi, precyzji, jasności i logiki wypowiedzi.

W procesie sprawdzania i oceniania osiągnięć uczniów zaleca się stosowanie:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych: z zadaniami krótkiej odpowiedzi oraz z zadaniami wielokrotnego wyboru i z luką,
- obserwacji pracy ucznia podczas wykonywania ćwiczeń.
- Podczas obserwacji pracy uczniów należy zwracać uwagę na:
 - aktywność uczniów,
 - współpracę w zespole
 - dobór źródeł prawa,
 - interpretację przepisów prawa.

W końcowej ocenie osiągnięć edukacyjnych uczniów, należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela.

Moduł 346[02].Z1

Metody pracy z osobą niepełnosprawną

1. Cele kształcenia

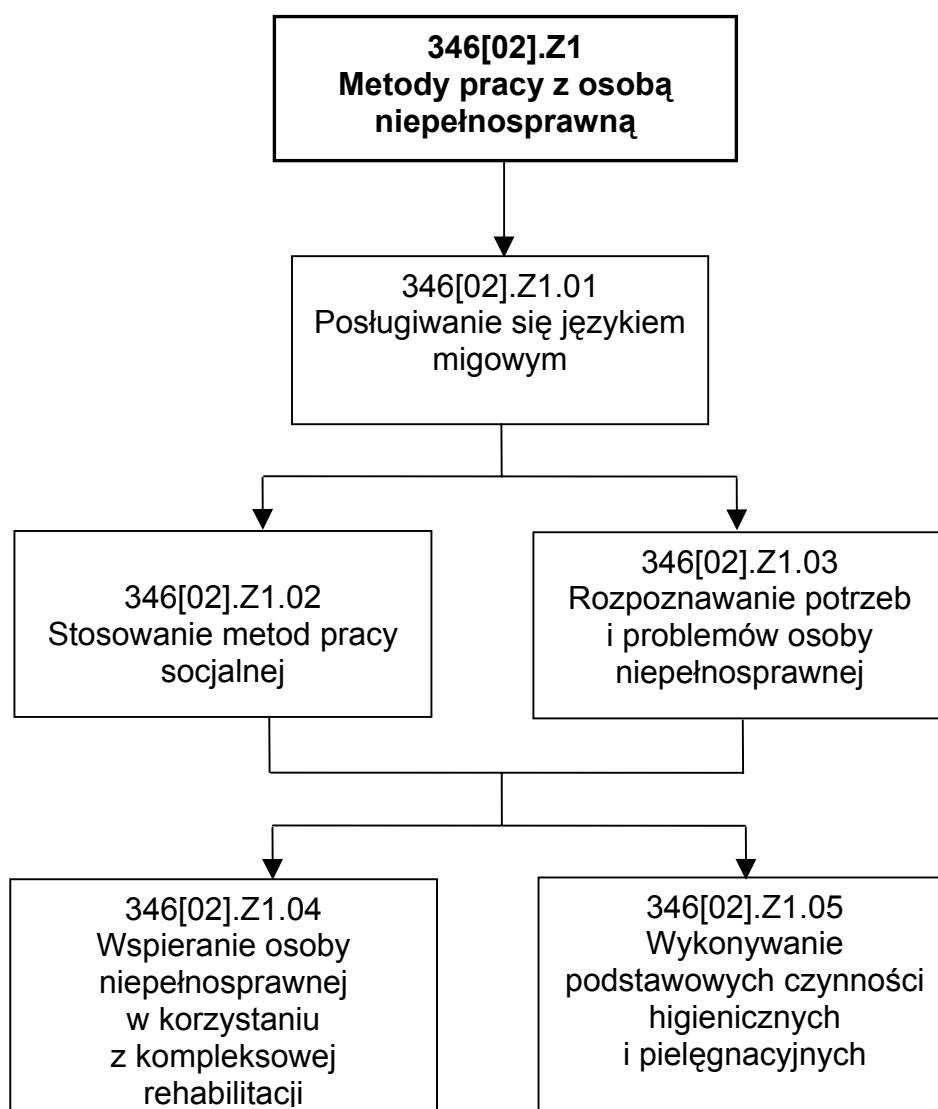
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określać rolę i zadania polityki społecznej państwa,
- określać zadania asystenta osoby niepełnosprawnej,
- posługiwać się językiem migowym,
- asystować osobie niepełnosprawnej w funkcjonowaniu społecznym,
- współpracować z instytucjami wspierającymi osobę niepełnosprawną,
- charakteryzować zasady, metody i formy pracy socjalnej,
- wyjaśniać znaczenie diagnozy społecznej w planowaniu działań socjalnych,
- rozpoznawać i analizować sytuację społeczną oraz warunki życia osoby niepełnosprawnej,
- opracowywać indywidualny plan pracy z osobą niepełnosprawną,
- dbać o higienę osobistą i otoczenia osoby niepełnosprawnej,
- wykonywać podstawowe czynności pielęgnacyjne,
- zachęcać osobę niepełnosprawną do stosowania zasad racjonalnego żywienia i zalecanej diety,
- dbać o zaspokojenie potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- aktywizować osobę niepełnosprawną oraz jej rodzinę do osiągania samodzielności i niezależności,
- doradzać i pomagać osobie niepełnosprawnej w zaspokojeniu podstawowych potrzeb,
- rozpoznawać zaburzenia psychosomatyczne u podopiecznych,
- dbać o bezpieczeństwo osoby niepełnosprawnej,
- inicjować działania integrujące podopiecznego ze środowiskiem.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
346[02].Z1.01	Posługiwanie się językiem migowym	56
346[02].Z1.02	Stosowanie metod pracy socjalnej	56
346[02].Z1.03	Rozpoznawanie potrzeb i problemów osoby niepełnosprawnej	28
346[02].Z1.04	Wspieranie osoby niepełnosprawnej w korzystaniu z kompleksowej rehabilitacji	84
346[02].Z1.05	Wykonywanie podstawowych czynności higienicznych i pielęgnacyjnych	56
	Razem	280

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

Bechenek A., Reichert J.M.: Anatomia człowieka. PZWL, Warszawa 1989

Charzyńska-Gula M.: Program wychowania zdrowotnego (I–IV). Lublin 1995

Giu G.: Dodać zdrowie do lat. Wydawnictwo Medyczne Tour Press International, Warszawa 1994

Gwiazdkowski A. (red.): Zachowania zdrowotne. Instytut Medycyny Pracy, Łódź 1990

Karski J. (red.): Promocja zdrowia. Ignis, Warszawa 1992

Korczak C.: Higiena – Ochrona Zdrowia. PZWL, Warszawa 1994

Meder J. (red.): Trening umiejętności społecznych w rehabilitacji

zaburzeń psychicznych. Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 1995

Ostrowska A.: Niepełnosprawni w społeczeństwie. Postawy społeczeństwa polskiego wobec ludzi niepełnosprawnych. Raport z badań, Warszawa 1994

Rohen–Yokochi: Anatomia człowieka. Oficyna Wydawnicza Kalliofe, Warszawa 1995

Sylwanowicz W., Michajlik A., Ramatowski A.: Anatomia i fizjologia człowieka. PZWL, Warszawa 1990

Sylwanowicz W.: Mały atlas anatomiczny. PZWL, Warszawa 1990

Warno O.: Pierwsza pomoc w nagłych przypadkach zagrażających życiu, Warszawa 1995

Zrałek M.: Środowisko zamieszkania a niepełnosprawni. PWN, Warszawa 1994

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 346[02].Z1.01

Posługiwanie się językiem migowym

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- zdefiniować podstawowe pojęcia dotyczące języka migowego,
- posłużyć się znakami języka migowego zgodnie z zasadami i regułami systemu językowo-migowego,
- posłużyć się polskim alfabetem palcowym oraz liczebnikami głównymi i porządkowymi,
- rozpoznać, odczytać oraz przedstawić podstawowe znaki ideograficzne i pojęciowe,
- odczytać proste wypowiedzi w języku migowym,
- sformułować proste wypowiedzi w języku migowym.

2. Materiał nauczania

Teoria języka migowego.

Podstawowe pojęcia: język migany, migowy, system językowo - migowy, daktylografia, ideografia,

Zasady i reguły pomocnicze w systemie językowo - migowym.

Język migowy a odczytywanie mowy z ust.

Synergizm wzrokowo-słuchowy.

Kultura wypowiedzi w języku migowym.

Daktylografia: znaki liter, liczebników głównych, porządkowych.

Znaki podstawowe, znaki tematycznie związane z rodziną, domem, czasem, higieną osobistą, odzieżą, posiłkami, zakupami, zainteresowaniami.

Znaki tematycznie związane z problematyką medyczną: części ciała, dolegliwości, wzywanie pogotowia.

3. Ćwiczenia

- Prowadzenie w warunkach symulowanych dialogu słyszącego z osobą niesłyszącą na tematy dotyczące życia codziennego: higieny osobistej, jedzenia, zakupów, zainteresowań, rodziny.
- Indywidualne i grupowe utrwalanie umiejętności w przekazywaniu i odczytywaniu znaków daktylograficznych i liczb.
- Stosowanie poznanych ideogramów w scenkach tematycznych dotyczących zachorowania, prowadzenia wywiadu osobowego, chorobowego, społecznego.

4. Środki dydaktyczne

Instrukcje do ćwiczeń.

Scenariusze zajęć.

Filmy dydaktyczne na temat posługiwania się językiem migowym.

Foliogramy przedstawiające znaki języka migowego.

Opisy przypadków.

Podręczniki i słowniki języka migowego.

Tablice pogładowe.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program nauczania jednostki modułowej obejmuje podstawowe pojęcia z zakresu języka migowego i miganego, których opanowanie pozwoli absolwentowi szkoły na porozumiewanie się z podopiecznym niesłyszącym. Narzędziem komunikacji jest język migowy, który funkcjonuje równoległe z mową, tworząc system językowo - migowy. Wersja ta pozwala na jednoczesny przekaz i odbiór treści drogą słuchową i wzrokową. W realizacji programu jednostki istotne jest zwrócenie uwagi na możliwości percepcyjne niesłyszących rozmówców i takie przygotowanie uczniów do konwersacji, aby posługując się systemem językowo – migowym, mogli być zrozumianymi przez osoby niesłyszące o różnym poziomie intelektualnym i różnym zasobie wiadomości, a także przez osoby używające klasycznego języka migowego.

Najtrudniejszym elementem do opanowania przez uczniów jest odczytywanie wypowiedzi od osoby niesłyszącej. Dlatego podstawową metodą nauczania powinny być ćwiczenia, prowadzone w 15 osobowych grupach, z podziałem na 2-4 osobowe zespoły, zgodnie z obowiązującymi zasadami nauczania języka migowego. W trakcie realizacji programu należy zwrócić uwagę na zasady i reguły pomocnicze stosowane w systemie językowo-migowym: język migowy a odczytywanie mowy z ust. Nauczyciele powinni prowadzić stałą kontrolę wykonywanych przez uczniów gestów i na bieżąco korygować nieprawidłowości. Podczas ćwiczeń uczeń powinien opanować umiejętności rozpoznawania języka migowego i miganego oraz błędów najczęściej występujących w czasie rozmowy.

W procesie nauczania oprócz ćwiczeń wskazane jest stosowanie aktywizujących metod nauczania, a w szczególności metody inscenizacji i metody sytuacyjnej.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć ucznia powinno odbywać się systematycznie na podstawie określonych kryteriów, przedstawionych uczniom na początku realizacji jednostki modułowej.

Do sprawdzania osiągnięć uczniów należy zastosować:

- sprawdziany ustne i pisemne,
- obserwację zachowania uczniów podczas wykonywania ćwiczeń,
- testy osiągnięć szkolnych.

W trakcie obserwacji zachowania uczniów podczas wykonywania ćwiczeń nauczyciel powinien zwracać uwagę na:

- aktywność uczniów,
- kulturę wypowiedzi,
- stosowanie zasad posługiwania się językiem migowym,
- umiejętność odczytywania wypowiedzi,
- formułowanie wypowiedzi w języku migowym.

Obserwacje powinny być prowadzone za pomocą arkusza obserwacji przygotowanego przez nauczyciela. Podstawą do uzyskania pozytywnej oceny jest poprawne i samodzielne wykonanie ćwiczeń.

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno być dokonywane z uwzględnieniem obowiązującej skali ocen.

Jednostka modułowa 346[02].Z1.02

Stosowanie metod pracy socjalnej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- wykorzystać w działalności zawodowej metody pracy socjalnej,
- określić modele pracy socjalnej,
- określić rodzaje i typy diagnozy społecznej,
- zastosować w pracy z osobą niepełnosprawną wybrane narzędzia pracy socjalnej,
- ocenić sytuację życiową podopiecznego na podstawie przeprowadzonych badań,
- scharakteryzować metodę indywidualnych przypadków i metodę pracy grupowej,
- dobrać metody i techniki pracy socjalnej,
- nawiązać kontakt z podopiecznym i jego otoczeniem,
- określić wartość kontraktu socjalnego w działalności opiekuńczej,
- opracować indywidualny plan pracy z osobą niepełnosprawną,
- dokonać oceny realizacji indywidualnego programu pomocy osobie niepełnosprawnej,
- określić przedmiot, cele i zadania polityki społecznej w Polsce.

2. Materiał nauczania

Modele pracy socjalnej.

Diagnoza społeczna.

Nawiązywanie kontaktu z osobą niepełnosprawną i jej otoczeniem.

Narzędzia pracy socjalnej.

Metody pracy socjalnej.

Kontrakt socjalny w pracy z podopiecznym.

Projektowanie działań nastawionych na zmianę sytuacji osoby niepełnosprawnej.

Monitorowanie pracy socjalnej.

Zadania polityki społecznej w Polsce.

3. Ćwiczenia

- Analizowanie i ocena sytuacji podopiecznego na podstawie opisu przypadków.
- Ustalanie sposobów nawiązywania kontaktu z osobą niepełnosprawną i jej otoczeniem.
- Analizowanie wybranych metod, technik i narzędzi stosowanych w pracy socjalnej.

- Opracowywanie diagnozy społecznej.
- Klasyfikowanie modeli pracy socjalnej.
- Dobieranie metod pracy socjalnej do określonego przypadku.
- Przygotowywanie kontraktu socjalnego.
- Dobieranie metod dokonywania zmian w sytuacji osoby niepełnosprawnej.

4. Środki dydaktyczne

Foliogramy ilustrujące modele i metody pracy socjalnej.

Programy komputerowe do symulacji procesów z metodologii i metodyki pracy socjalnej.

Opisy przypadków.

Przykładowe kontrakty i diagnozy socjalne.

Filmy dydaktyczne na temat metod i narzędzi pracy socjalnej.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje treści dotyczące wybranych metod pracy socjalnej z osobą niepełnosprawną. Podczas realizacji programu należy szczególną uwagę zwrócić na przygotowywanie diagnozy społecznej oraz zapoznanie uczniów z modelami pracy socjalnej i kontraktem socjalnym.

W procesie kształcenia należy stosować następujące metody nauczania: wykład konwersatoryjny, dyskusję dydaktyczną, metodę przypadków, metodę projektów oraz ćwiczenia.

W czasie zajęć należy zapewnić uczniom możliwość analizowania metod pracy socjalnej pod kątem:

- stosowania metody indywidualnego przypadku, określania zakresu stosowania tej metody oraz sposobów realizacji pracy z jednostką,
- stosowania metody pracy grupowej i wykorzystania tej metody w instytucjonalnych formach pomocy,
- stosowania metody organizowania środowiska, określania celów społecznych i operacyjnych, organizowania środowiska lokalnego, możliwości aktywizacji osób niepełnosprawnych oraz ich integracji ze środowiskiem.

Przykładowe ćwiczenia zamieszczone w programie stanowią propozycję do wykorzystania przez nauczyciela. Zakres ćwiczeń może być rozszerzony w zależności od potrzeb edukacyjnych i możliwości szkoły.

Zastosowane w procesie kształcenia metody nauczania umożliwią:

- rozwijanie samodzielności myślenia i działania uczniów,
- aktywizowanie uczniów do rozwiązywania problemów,

- kształtowanie umiejętności dostrzegania istotnych zjawisk w pracy z osobą niepełnosprawną.

Uczniowie w czasie zajęć powinni korzystać z podstawowych źródeł informacji, takich jak: literatura naukowa, poradniki, czasopisma i Internet.

Program jednostki należy realizować w odpowiednio wyposażonej pracowni dydaktycznej, w grupie do 15 uczniów, z podziałem na zespoły 3-osobowe.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia powinno być dokonywane systematycznie, na podstawie określonych kryteriów. Systematyczna kontrola i ocena postępów ucznia umożliwi nauczycielowi dostosowanie metod nauczania, organizacyjnych form pracy oraz środków dydaktycznych do predyspozycji uczniów.

Proces oceniania powinien obejmować:

- diagnozę poziomu wiadomości i umiejętności uczniów z uwzględnieniem założonych celów kształcenia,
- identyfikowanie postępów uczniów w procesie kształcenia oraz rozpoznawanie trudności w osiaganiu założonych celów kształcenia,
- sprawdzanie wiadomości i umiejętności opanowanych przez uczniów po zrealizowaniu treści programowych.

Osiągnięcia uczniów należy oceniać na podstawie:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- ukierunkowanej obserwacji pracy ucznia podczas wykonywania ćwiczeń.

Umiejętności praktyczne proponuje się sprawdzać na podstawie obserwacji czynności uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- dobieranie metod, technik i narzędzi pracy socjalnej,
- opracowanie diagnozy społecznej,
- korzystanie z poradników i literatury,
- analizowanie i ocenianie informacji zebranych z różnych źródeł,
- prezentowanie i uzasadnianie wyników własnej pracy.

Po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej proponuje się zastosowanie testu dydaktycznego z zadaniami zamkniętymi i otwartymi.

W ocenie osiągnięć ucznia po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej, należy uwzględnić wyniki testu pisemnego oraz poziom wykonania ćwiczeń.

Jednostka modułowa 346[02].Z1.03

Rozpoznawanie potrzeb i problemów osoby niepełnosprawnej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować zakres i zadania pedagogiki specjalnej,
- scharakteryzować poszczególne rodzaje niepełnosprawności,
- określić następstwa niepełnosprawności,
- zdiagnozować potrzeby osób z różnego rodzaju niepełnosprawnością,
- posłużyć się podstawowymi metodami pracy socjalnej z osobą niepełnosprawną,
- zorganizować pomoc podopiecznemu w zakresie własnych możliwości i umiejętności,
- rozpoznać problemy społeczne, ich źródła i przejawy,
- scharakteryzować metody rewalidacji osób niepełnosprawnych,
- zastosować zasady obowiązujące w kontaktach z osobami niepełnosprawnymi, będącymi w sytuacji problemowej,
- scharakteryzować psychologiczne mechanizmy funkcjonowania człowieka niepełnosprawnego,
- wyjaśnić istotę problemów społecznych, ich przejawy oraz wpływ na funkcjonowanie podopiecznego,
- opracować plan niesienia pomocy podopiecznemu z uwzględnieniem jego własnych możliwości,
- dokonać oceny realizacji indywidualnego programu pomocy osobie niepełnosprawnej,
- wykazać wrażliwość na problemy podopiecznego, zaprojektować działania dostosowane do jego sytuacji psychicznej i socjalnej,
- scharakteryzować podstawowe zaburzenia somatyczne,
- scharakteryzować podstawowe zaburzenia psychiczne,
- scharakteryzować czynniki sprzyjające powstawaniu zaburzeń psychicznych,
- udzielić informacji o instytucjach i organizacjach działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

2. Materiał nauczania

Rodzaje niepełnosprawności.

Następstwa niepełnosprawności.

Problemy osób niepełnosprawnych.

Komunikowanie się z osobami niepełnosprawnymi.

Pojęcie i podział sytuacji społecznych.

Potrzeby osób niepełnosprawnych.

System pomocy społecznej.
Rehabilitacja i rewalidacja osób niepełnosprawnych.
Metody pracy socjalnej.
Zasady pracy z osobą niepełnosprawną.
Programy pomocowe.
Zaburzenia somatyczne.
Choroby psychiczne i zespoły zaburzeń psychicznych.
Pojęcie kompensacji biologicznej, psychologicznej i społecznej.
Instytucje i organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

3. Ćwiczenia

- Sporządzanie wykazów instytucji z barierami architektonicznymi w środowisku lokalnym.
- Opracowywanie planu udzielania pomocy podopiecznemu na podstawie opisu przypadku.
- Symulowanie sytuacji osoby niepełnosprawnej: poruszanie się o lasce, poruszanie się na wózku inwalidzkim, z zamkniętymi oczami.
- Sporządzanie mapy problemów osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym na podstawie danych z różnych instytucji pomocy społecznej (Regionalny Ośrodek Rehabilitacji Społecznej).

4. Środki dydaktyczne

Opisy przypadków.
Foliogramy na temat rodzajów niepełnosprawności.
Plansze tematyczne.
Roczniki statystyczne.
Zdjęcia ukazujące różne problemy osób niepełnosprawnych.
Materiały do symulacji sytuacji osób niepełnosprawnych: opaski na oczy.
Laski, sprzęt ortopedyczny.
Filmy dydaktyczne na temat problemów społecznych osób niepełnosprawnych.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program nauczania jednostki modułowej obejmuje podstawowe zagadnienia z zakresu pedagogiki specjalnej i społecznej oraz podstawowych objawów psychosomatycznych.

Realizacja programu ma na celu przygotowanie uczniów do identyfikowania problemów i wspomagania podopiecznych w ich rozwiązywaniu.

Osiągnięcie zaplanowanych celów kształcenia wymaga stosowania podających i aktywizujących metod nauczania, takich jak: wykład problemowy, dyskusja dydaktyczna, metoda przypadków, inscenizacji

oraz ćwiczeń praktycznych. Proponuje się prowadzenie ćwiczeń w 15 osobowych grupach, z podziałem na 3 osobowe zespoły. Praca w grupie wpływa na jakość wykonywanych zadań, pozwala na kształtowanie umiejętności komunikowania się, współpracy z zespołem w rozwiązywaniu problemów, prezentacji wyników na forum grupy. Uczniowie w trakcie realizacji programu powinni korzystać z różnych źródeł informacji.

Zajęcia powinny odbywać się w pracowni wyposażonej w sprzęt audiowizualny umożliwiający wzbogacanie treści programowych filmami dydaktycznymi. W celu zapewnienia uczniom możliwości nawiązania kontaktu z niepełnosprawnymi oraz identyfikowania ich potrzeb i problemów należy zorganizować ćwiczenia praktyczne w placówkach pomocy społecznej. Bezpośredni kontakt z osobami niepełnosprawnymi ułatwi uczniom zrozumienie ich sytuacji życiowej oraz poznanie metod profesjonalnego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie na podstawie określonych kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać zaplanowane cele kształcenia. Systematyczna kontrola i ocena postępów ucznia umożliwi nauczycielowi dostosowanie metod nauczania, organizacyjnych form pracy oraz środków dydaktycznych do predyspozycji uczniów.

Sprawdzanie osiągnięć uczniów powinno być prowadzone za pomocą:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji czynności uczniów w czasie wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji uczniów należy zwracać uwagę na umiejętności:

- współpracy w zespole,
- rozpoznawania problemów,
- doboru metod rozwiązywania problemów.
- nawiązywania i utrzymywania kontaktów z podopiecznymi,
- obserwowania podopiecznych i rejestrowania wyników obserwacji.

Ocena końcowa powinna uwzględniać wyniki wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela oraz samoocenę ucznia.

Jednostka modułowa 346[02].Z1.04

Wspieranie osoby niepełnosprawnej w korzystaniu z kompleksowej rehabilitacji

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczniów (słuchacz) powinien umieć:

- przedstawić przyczyny powstawania niepełnosprawności,
- scharakteryzować rodzaje i stopnie niepełnosprawności,
- scharakteryzować cele i zadania rehabilitacji kompleksowej,
- zdiagnozować sytuację osoby niepełnosprawnej w rodzinie i środowisku,
- zmotywować osobę niepełnosprawną do podjęcia rehabilitacji,
- opracować indywidualny program pomocy i rehabilitacji we współpracy z osobą niepełnosprawną i zespołem rehabilitacyjnym,
- dostosować metody rehabilitacji do potrzeb i możliwości podopiecznych,
- przedstawić ofertę sprzętu rehabilitacyjnego wspomagającego proces kompleksowej rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- wesprzeć aktywność i samodzielność osób niepełnosprawnych,
- zainspirować osobę niepełnosprawną do nabywania wiedzy o zdrowiu i możliwościach wykorzystania różnych form postępowania rehabilitacyjnego.

2. Materiał nauczania

Przyczyny i rodzaje niepełnosprawności.

Rehabilitacja kompleksowa.

Proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych i jego etapy.

Zespół rehabilitacyjny i jego zadania.

Diagnozowanie potrzeb podopiecznego w zakresie rehabilitacji.

Indywidualne programy rehabilitacji.

Metody rehabilitacji.

Sprzęt rehabilitacyjny.

Aktywizowanie osób niepełnosprawnych.

3. Ćwiczenia

- Charakteryzowanie procesu rehabilitacji z uwzględnieniem etapów rehabilitacji medycznej, psychologicznej, społecznej.
- Analizowanie metod prowadzenia procesu rehabilitacji osób starszych i niesamodzielnych.
- Rozpoznawanie barier psychologicznych, społecznych, architektonicznych, komunikacyjnych, utrudniających rehabilitację.

- Opracowywanie planów współpracy asystenta z podopiecznym i rodziną osoby niepełnosprawnej.
- Opracowywanie planów współpracy asystenta osoby niepełnosprawnej z lekarzem, terapeutą, rehabilitantem.

4. Środki dydaktyczne

Tablice i plansze edukacyjne.

Foliogramy na temat celów i zadań rehabilitacji kompleksowej.

Filmy dydaktyczne na temat metod rehabilitacji niepełnosprawnych.

Rysunki i ryciny.

Oprogramowanie komputerowe z zakresu rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje podstawowe treści dotyczące metod i zasad kompleksowej rehabilitacji.

Podczas procesu kształcenia szczególną uwagę należy zwrócić na przyczyny powstawania niepełnej sprawności, metody prowadzenia procesu rehabilitacji osób niesamodzielnych, bariery psychologiczne, społeczne, architektoniczne i komunikacyjne oraz sposoby współpracy z lekarzem i terapeutą.

Osiągnięcie założonych celów kształcenia jednostki modułowej wymaga aktywnego udziału uczniów w toku procesu dydaktycznego, poprzez stosowanie efektywnych metod nauczania, takich jak: wykład problemowy, dyskusja dydaktyczna, metoda przypadków, ćwiczenia.

Przykładowe ćwiczenia zamieszczone w programie stanowią propozycję do wykorzystania przez nauczyciela. Zakres ćwiczeń może być rozszerzony w zależności od potrzeb edukacyjnych i możliwości szkoły.

W czasie realizacji programu nauczania należy:

- rozwijać samodzielność myślenia i działania uczniów
- wdrażać uczniów do praktycznego stosowania nabytej wiedzy,
- aktywizować uczniów do rozwiązywania problemów,
- kształtować umiejętności dostrzegania istotnych zjawisk w pracy z podopiecznym.

Uczniowie powinni korzystać z różnych źródeł informacji, takich jak: podręczniki, czasopisma, Internet.

Program jednostki należy realizować w odpowiednio wyposażonych pracowniach dydaktycznych w grupie do 15 osób.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno być prowadzone systematycznie na podstawie kryteriów określonych na początku zajęć. Systematyczna kontrola umożliwia uzyskanie informacji o postępach ucznia w nauce oraz rozpoznawanie trudności w opanowaniu treści kształcenia.

Sprawdzanie osiągnięć uczniów powinno być prowadzone za pomocą:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji czynności uczniów w czasie wykonywania ćwiczeń.

Umiejętności intelektualne można sprawdzić w czasie dyskusji kierowanej, indywidualnych wypowiedzi ucznia oraz sprawdzianu pisemnego. Umiejętności praktyczne powinny być sprawdzane na podstawie obserwacji czynności uczniów w trakcie wykonywania ćwiczeń. Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- dobór metod prowadzenia rehabilitacji u osób niepełnosprawnych,
- umiejętność komunikowania się z niepełnosprawnym,
- analizowanie i ocenianie informacji zebranych z różnych źródeł,
- poprawność wykonywania czynności usprawniających,
- prezentowanie i uzasadnianie wyników własnej pracy.

Na zakończenie realizacji programu proponuje się zastosowanie testu osiągnięć szkolnych sprawdzającego wiedzę uczniów z zakresu rehabilitacji kompleksowej.

W końcowej ocenie osiągnięć ucznia, należy uwzględnić wyniki testu dydaktycznego oraz poziom wykonania ćwiczeń.

Jednostka modułowa 346[02].Z1.05

Wykonywanie podstawowych czynności higienicznych i pielęgnacyjnych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczniów (słuchacz) powinien umieć:

- dokonać klasyfikacji potrzeb życiowych człowieka zdrowego,
- zorganizować optymalne warunki do podtrzymania i zabezpieczenia biologicznych funkcji organizmu,
- ustalić diagnozę opiekuńczo – pielęgnacyjną,
- pomóc podopiecznemu w wykonywaniu czynności życia codziennego,
- wykonać podstawowe czynności pielęgnacyjne,
- określić skutki długotrwałego unieruchomienia w łóżku,
- zastosować metody zapobiegania powikłaniom wynikającym z długotrwałego unieruchomienia,
- dokonać pomiaru podstawowych parametrów życiowych,
- podjąć współpracę ze specjalistami oraz instytucjami medycznymi i społecznymi dla zapewnienia ciągłej i kompleksowej opieki.

2. Materiał nauczania

Klasyfikacja potrzeb życiowych człowieka.

Zasady postępowania pielęgnacyjnego zabezpieczające funkcje biologiczne organizmu.

Diagnozowanie zapotrzebowania podopiecznego na pomoc.

Pomoc w wykonywaniu czynności życia codziennego.

Podstawowe zabiegi higieniczne i czynności pielęgnacyjne.

Profilaktyka powikłań związanych z długotrwałym unieruchomieniem.

Współpraca asystenta ze specjalistami i instytucjami medycznymi.

Pomiar parametrów życiowych.

3. Ćwiczenia

- Wykonywanie zabiegów zabezpieczających funkcje biologiczne organizmu: karmienie, pojenie, podawanie basenów i kaczek.
- Wykonywanie czynności higieniczno – opiekuńczych: stanie łóżka, zmiana bielizny pościelowej i osobistej, mycie pacjenta w łóżku, toaleta poranna i wieczorna, toaleta jamy ustnej, mycie głowy w łóżku, zabiegi pielęgnacyjne dłoni i stóp, przenoszenie pacjenta, pomoc przy siadaniu, pomoc przy wstawaniu z łóżka.
- Wykonywanie zabiegów usprawniających pracę układów i narządów: oklepywanie, nacieranie, gimnastyka oddechowa, ćwiczenia bierne i czynne, stosowanie udogodnień dla podopiecznego leżącego w łóżku.

- Ustalanie form współpracy ze specjalistami i instytucjami medycznymi oraz społecznymi dla zapewnienia ciągłej i kompleksowej opieki.
- Wykonywanie pomiaru temperatury, tętna, oddechów, ciśnienia tętniczego krwi.

4. Środki dydaktyczne

Łóżka, bielizna pościelowa, bielizna osobista, ręczniki.

Przybory i środki higieniczne.

Sprzęt do udogodnień.

Sprzęt do zabiegów zabezpieczających funkcje biologiczne organizmu.

Foliogramy na temat zasad wykonywania zabiegów higienicznych i czynności pielęgnacyjnych.

Termometr.

Aparat do mierzenia ciśnienia.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu przygotowanie uczniów do wykonywania podstawowych zabiegów higienicznych oraz czynności pielęgnacyjnych.

Podczas realizacji programu szczególną uwagę należy zwrócić na klasyfikowanie potrzeb życiowych człowieka zdrowego, charakteryzowanie zasad higieny osobistej oraz higieny otoczenia, określanie zagrożeń związanych z unieruchomieniem w łóżku oraz dobór metod postępowania profilaktycznego.

Osiągnięcie zaplanowanych celów kształcenia wymaga stosowania metod nauczania, takich jak: wykład konwersatoryjny, dyskusja dydaktyczna, metoda przypadków oraz ćwiczenia praktyczne. Przykładowe ćwiczenia zamieszczone w programie stanowią propozycję do wykorzystania przez nauczyciela. Zakres ćwiczeń może być rozszerzony w zależności od potrzeb edukacyjnych uczniów i możliwości szkoły. Nauczyciel powinien przygotować materiały potrzebne do wykonania ćwiczeń.

W czasie ćwiczeń uczniowie nabędą umiejętności planowania opieki, zgodnie z hierarchią potrzeb podopiecznego, z uwzględnieniem szeroko rozumianej profilaktyki związanej z ochroną zdrowia człowieka długotrwale unieruchomionego.

Program jednostki modułowej należy realizować w pracowniach dydaktycznych w grupie 15 osób, szczególnie polecana jest praca w zespołach 2-3 osobowych. Praca w grupach sprzyja kształtowaniu umiejętności komunikowania się, podejmowania decyzji, prezentowania

wykonanych zadań. Podczas ćwiczeń uczniowie powinni opanować techniki wykonywania zabiegów higienicznych i pielęgnacyjnych. Należy zorganizować ćwiczenia praktyczne w placówkach pomocy społecznej w celu utrwalenia nabytych w szkole umiejętności w bezpośrednim kontakcie z osobami niepełnosprawnymi.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno być prowadzone systematycznie na podstawie ustalonych kryteriów. Systematyczne sprawdzanie umożliwia uzyskanie informacji o postępach ucznia w nauce oraz rozpoznawanie trudności w opanowaniu treści programowych.

Zaleca się stosowanie różnych metod sprawdzania osiągnięć edukacyjnych. Umiejętności intelektualne można sprawdzić w czasie dyskusji, indywidualnych wypowiedzi ucznia oraz sprawdzianu pisemnego. Umiejętności praktyczne można sprawdzić przez obserwację czynności ucznia w czasie wykonywania ćwiczeń.

Oceniając poziom wiedzy i umiejętności ucznia należy zwracać uwagę na umiejętności:

- komunikowania się z podopiecznym,
- wykonywania podstawowych czynności pielęgnacyjnych i higienicznych,
- wykonywania podstawowych pomiarów parametrów życiowych,
- aktywność na zajęciach,
- posługiwania się terminologią zawodową.

W końcowej ocenie osiągnięć ucznia, należy uwzględnić wyniki testu pisemnego, odpowiedzi ustnych i prac pisemnych oraz poziom wykonania ćwiczeń praktycznych.

Moduł 346[02].Z2

Człowiek niepełnosprawny w rodzinie i środowisku

1. Cele kształcenia

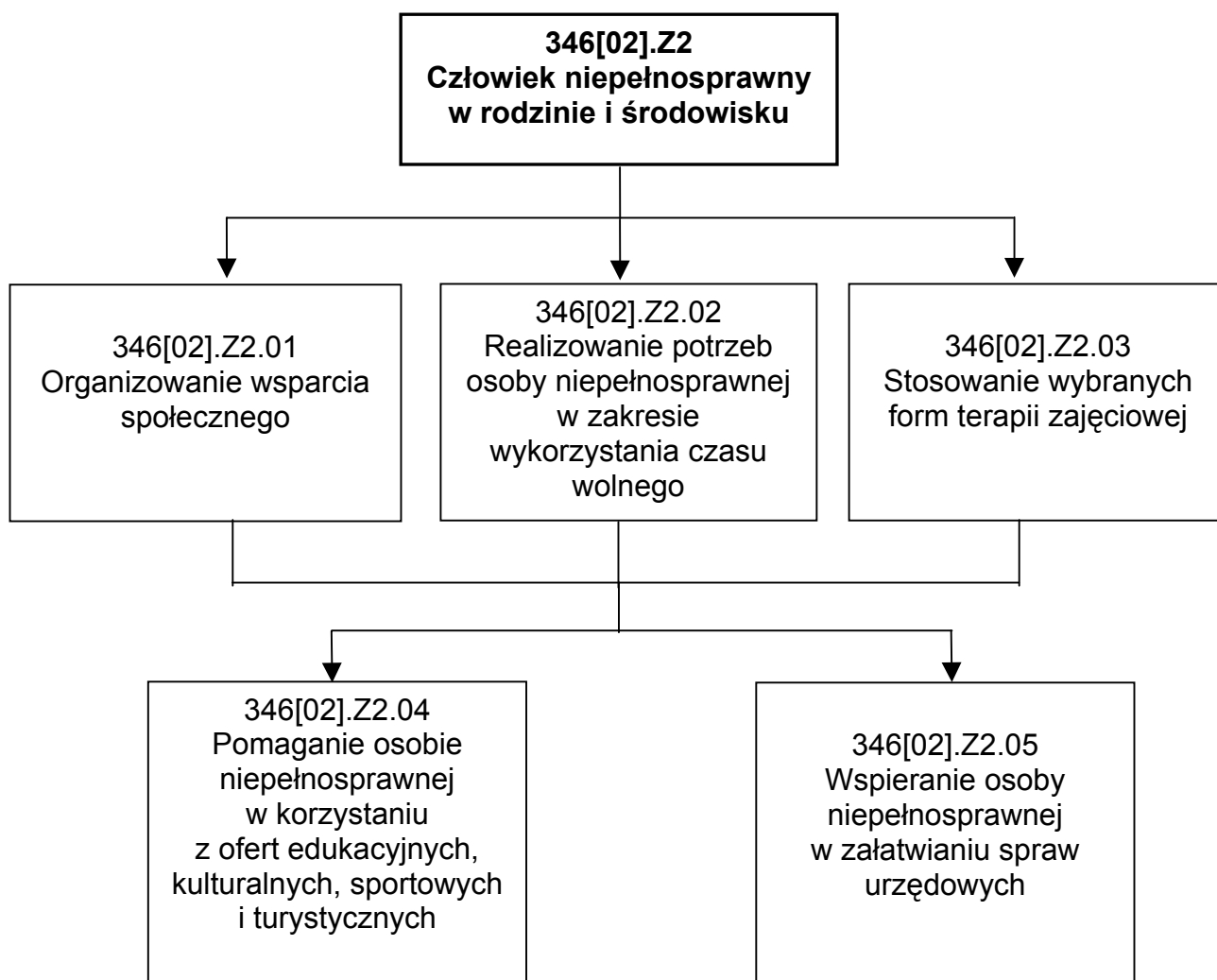
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- komunikować się z osobą niepełnosprawną i członkami jej rodziny,
- diagnozować sytuację osoby niepełnosprawnej w rodzinie i w środowisku,
- dobierać metody i techniki pracy w zależności od potrzeb osoby niepełnosprawnej, jej rodziny oraz środowiska,
- współpracować z osobą niepełnosprawną i pracownikiem socjalnym w tworzeniu projektów socjalnych,
- opracowywać i realizować indywidualne plany pracy,
- prowadzić ewaluację realizowanych projektów socjalnych i indywidualnych planów pracy,
- asystować osobie niepełnosprawnej w funkcjonowaniu społecznym,
- prowadzić poradnictwo dialogowe,
- stosować kontrakt w pracy z osobą niepełnosprawną,
- reprezentować interesy osoby niepełnosprawnej,
- inspirować środowisko lokalne do działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- współpracować z instytucjami wspierającymi osoby niepełnosprawne,
- wspierać niepełnosprawnego w podejmowaniu zatrudnienia,
- rozwijać zainteresowania osoby niepełnosprawnej,
- wskazywać osobie niepełnosprawnej możliwości korzystania z ofert edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych,
- organizować czas wolny osobie niepełnosprawnej, zgodnie z jej potrzebami i możliwościami,
- pomagać osobie niepełnosprawnej w planowaniu budżetu domowego,
- stosować w pracy z osobą niepełnosprawną zasady organizacji i metody rehabilitacji społecznej.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
346[02].Z2.01	Organizowanie wsparcia społecznego	28
346[02].Z2.02	Realizowanie potrzeb osoby niepełnosprawnej w zakresie wykorzystania czasu wolnego	60
346[02].Z2.03	Stosowanie wybranych form terapii zajęciowej	76
346[02].Z2.04	Pomaganie osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z ofert edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i turystycznych	60
346[02].Z2.05	Wspieranie osoby niepełnosprawnej w załatwianiu spraw urzędowych	28
	Razem	252

3. Schemat układu jednostek modułowych

4. Literatura

- Biuletyn Wojskowego Szpitala Klinicznego. Bydgoszcz 2001, nr 1, 2,
Chojnacka-Szawłowska G., Szawłowski K.: Rehabilitacja. Medyczna
Agencja Wydawnictw Informacyjnych, Warszawa 1994
Filantrop naszych czasów – pismo ruchu wzajemnej pomocy
Garlin Ch.D., Seabury B.A.: Działania interpersonalne w pracy socjalnej.
Warszawa 1996
Hale G.: Poradnik dla niepełnosprawnych. Muza S.A., Warszawa 1996
Hendzel J. K.: Słownik polskiego języka migowego. OFFER,
Olsztyn 1955
Hope R. A.: Oksfordzki podręcznik lekarza klinicysty. PWN
Warszawa 1995
Hulek A.: Świat ludziom niepełnosprawnym. Warszawa 1992
Informator – Gmina, powiat, województwo na rzecz osób
niepełnosprawnych. Warszawa 1998
Kawczyńska-Butrym Z.: Niepełnosprawność – specyfika pomocy
społecznej. BPS, 1996
Kołaczek B.: Bezrobocie osób niepełnosprawnych. Warszawa 1995
Korczak C.: Higiena. PZWL, Warszawa 1998
Kraski J.: Promocja zdrowia. Sanmedia, Warszawa 1994
Majewski T.: Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
Warszawa 1995
Magnuszewska-Otulak M.: Zatrudnienie osób niepełnosprawnych.
BPS, 1996
Odleżyny, profilaktyka, pielęgnacja i leczenie – tom 2
Prillwitz F. Język, komunikacja i zdolności poznawcze niesłyszących.
WSiP, Warszawa 1996
Problemy Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej (kwartalnik)
Rodzinna encyklopedia zdrowia, tom 1 i 2. PZWL. Świat książki,
Warszawa 1998
Szczepankowski B.: Podstawy języka migowego. WSiP, Warszawa 1994
Szczepankowski B.: Czy język migowy jest mową ciała? Polski związek
Głuchych, Warszawa 2003
Tierney E.: 30 minut dla skutecznej komunikacji czyli jak być
rozumianym przez innych. Wydawnictwo KOS, Katowice 2002
Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej
i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Dz.U. Nr 123,
poz. 776

Wykaz literatury należy aktualizować w miarę ukazywania się nowych pozycji wydawniczych.

Jednostka modułowa 346[02].Z2.01

Organizowanie wsparcia społecznego

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić psychologiczne aspekty udzielania wsparcia,
- określić podmioty systemów wsparcia społecznego,
- wyjaśnić znaczenie wsparcia dla umocnienia zdrowia i poprawy samopoczucia,
- określić sytuacje, w których wzrasta zapotrzebowanie na wsparcie,
- rozpoznać zapotrzebowanie na wsparcie u osoby niepełnosprawnej,
- określić zakres i rodzaj wsparcia w zależności od potrzeb osoby wspomaganiej,
- dobrać formy pomocy do potrzeb podopiecznego i jego rodziny,
- określić metody udzielania wsparcia,
- zaplanować działania wspierające osobę niepełnosprawną i jej rodzinę,
- pomóc osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z pomocy społecznej, rehabilitacji oraz opieki zdrowotnej,
- ocenić skuteczność podjętych działań wspomagających,
- zainicjować nieprofesjonalne formy niesienia pomocy i wsparcia,
- pozyskać wolontariuszy do współpracy w opiece nad niepełnosprawnym,
- nawiązać współpracę z grupą wolontariuszy,
- nawiązać współpracę z zespołem specjalistów świadczących usługi na rzecz osoby niepełnosprawnej.

2. Materiał nauczania

Psychologiczne aspekty udzielania wsparcia.

Systemy wsparcia społecznego.

Rola i zadania systemów wsparcia.

Grupy wsparcia.

Rodzaje wsparcia: wsparcie informacyjne, emocjonalne, materialne, świadczenie usług, wsparcie w rozwoju.

Metody udzielania wsparcia.

Infrastruktura pomocy społecznej.

System poradnictwa społecznego.

Formy pomocy świadczone osobie niepełnosprawnej i jej rodzinie.

Polityka społeczna.

Wolontariat.

3. Ćwiczenia

- Opracowywanie informatorów o instytucjach i organizacjach pozarządowych świadczących pomoc socjalną.
- Kształtowanie umiejętności udzielania wsparcia emocjonalnego za pomocą technik symulacyjnych.
- Diagnozowanie zapotrzebowania na wsparcie u wybranego podopiecznego.
- Nawiązywanie współpracy z instytucjami i organizacjami udzielającymi wsparcia osobom niepełnosprawnym.

4. Środki dydaktyczne

Informatory o placówkach pomocy społecznej.

Roczniki statystyczne.

Czasopisma zawodowe.

Filmy dydaktyczne na temat metod udzielania wsparcia społecznego.

Foliogramy na temat form współpracy z instytucjami i organizacjami społecznymi.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu nauczania jednostki modułowej ma na celu przygotowanie uczniów do nawiązywania współpracy z instytucjami, organizacjami społecznymi oraz osobami udzielającymi wsparcia osobom niepełnosprawnym. Program obejmuje zagadnienia dotyczące: rozpoznawania zapotrzebowania na wsparcie, doboru metod i form udzielania wsparcia, planowania działań wspierających podopiecznego i jego rodzinę.

W procesie nauczania proponuje się stosowanie metod aktywizujących, takich jak: dyskusja dydaktyczna, burza mózgów, metoda przypadków, inscenizacji oraz ćwiczenia praktyczne.

Zajęcia należy prowadzić w 15 osobowych grupach, w odpowiednio wyposażonej pracowni. Zaleca się organizowanie wycieczek tematycznych do instytucji pomocy społecznej, celem zapoznania uczniów z ich funkcjonowaniem oraz wyświetlanie filmów dydaktycznych o tematyce wsparcia społecznego.

Wskazane jest włączanie się uczniów do sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną w ramach zajęć wolontaryjnych.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie, na podstawie określonych kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać zaplanowane cele kształcenia. Systematyczna kontrola i ocena postępów ucznia umożliwi nauczycielowi dostosowanie metod nauczania, organizacyjnych form pracy oraz środków dydaktycznych do predyspozycji uczniów.

Przedmiotem oceny powinna być: aktywność uczniów, umiejętność twórczego rozwiązywania problemów oraz stopień zainteresowania udzielaniem wsparcia społecznego.

Sprawdzanie osiągnięć uczniów może odbywać się na podstawie:

- sprawdzianów ustnych i pisemnych,
- testów osiągnięć szkolnych,
- obserwacji pracy i zachowania uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

W ocenie osiągnięć uczniów po zakończeniu realizacji programu nauczania jednostki modułowej należy uwzględnić wyniki sprawdzianów oraz poziom wykonania ćwiczeń.

Sprawdzanie i ocenianie edukacyjnych osiągnięć uczniów powinno odbywać się z uwzględnieniem obowiązującej skali ocen.

Jednostka modułowa 346[02].Z2.02

Realizowanie potrzeb osoby niepełnosprawnej w zakresie wykorzystania czasu wolnego

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić znaczenie aktywności w życiu człowieka,
- scharakteryzować znaczenie czasu wolnego w życiu człowieka,
- zidentyfikować i określić potrzeby podopiecznego w zakresie spędzania czasu wolnego,
- zidentyfikować i określić ograniczenia i możliwości udziału podopiecznego w różnych formach aktywności,
- rozpoznać zainteresowania podopiecznego,
- zmotywować osobę niepełnosprawną do wykorzystania posiadanych zdolności twórczych,
- zaktywizować podopiecznego do zwiększenia samodzielności życiowej,
- zorganizować czas wolny osobie niepełnosprawnej zgodnie z jej potrzebami i możliwościami,
- wykorzystać w pracy z podopiecznymi różne formy terapii zajęciowej,
- pomóc niepełnosprawnemu w układaniu jadłospisu i sporządzaniu posiłków,
- zastosować zasady etyczne w kontakcie z podopiecznym,
- dochować tajemnicy zawodowej.

2. Materiał nauczania

Pedagogika czasu wolnego.

Funkcje czasu wolnego.

Sposoby spędzania czasu wolnego.

Organizacja czasu wolnego.

Indywidualna i społeczna wartość czasu wolnego.

Wypoczynek czynny i bierny.

Zainteresowania a sposób spędzania czasu wolnego.

Środki masowego przekazu a model spędzania czasu wolnego.

Organizacja czasu wolnego w placówkach opiekuńczych.

Higiena żywienia.

Etyka w pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej.

3. Ćwiczenia

- Planowanie organizacji czasu wolnego dla osób o różnym stopniu niepełnosprawności.

- Organizowanie osobom niepełnosprawnym różnych form spędzania czasu wolnego.
- Planowanie organizacji uroczystości, imprezy okolicznościowej, integracyjnej, wycieczki, ogniska.
- Analizowanie wpływu wychowania zdrowotnego i fizycznego, umysłowego, politechnicznego, estetycznego i moralno-społecznego na wyposażenie jednostki w umiejętność właściwego organizowania czasu wolnego.
- Planowanie form organizacji czasu wolnego w placówkach opiekuńczych dla dzieci i dorosłych, dostosowywanie oferty form do wieku, stanu zdrowia, potrzeb i możliwości podopiecznych,
- Ustalanie wspólnie z terapeutą zajęciowym form terapii zajęciowej dla osób z określonym rodzajem niepełnosprawności.
- Ustalanie wspólnie z podopiecznym jadłospisu na dzień i tydzień.
- Przygotowywanie wspólnie z podopiecznym posiłków.

4. Środki dydaktyczne

Plansze, tablice edukacyjne.

Foliogramy na temat organizacji czasu wolnego.

Materiały do terapii zajęciowej.

Filmy edukacyjne, opisy indywidualnych przypadków.

Specjalistyczne oprogramowanie komputerowe.

Gry stolikowe.

Sprzęt do przygotowywania posiłków.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu kształtowanie umiejętności planowania i organizacji czasu wolnego. Podczas realizacji programu szczególną uwagę należy zwrócić na podstawowe zagadnienia z zakresu pedagogiki czasu wolnego, zasady i metody organizacji czasu wolnego, zasady organizacji czasu wolnego w celu efektywnego planowania i realizacji opieki nad podopiecznym.

Ważnym elementem procesu dydaktycznego jest wyjaśnienie wpływu wychowania zdrowotnego i fizycznego, umysłowego, politechnicznego, estetycznego i moralno-społecznego na umiejętność organizowania czasu wolnego.

Osiągnięcie zaplanowanych celów kształcenia wymaga stosowania następujących metod nauczania: wykładu problemowego, dyskusji dydaktycznej, metody przypadków, gier dydaktycznych oraz ćwiczeń praktycznych. Przykładowe ćwiczenia zamieszczone w programie stanowią propozycję do wykorzystania przez nauczyciela. Zakres ćwiczeń może być rozszerzony w zależności od potrzeb edukacyjnych

i możliwości szkoły. Nauczyciel powinien obserwować wykonywane przez uczniów ćwiczenia oraz pełnić rolę doradcy i konsultanta w sytuacjach spornych lub niejasnych dla uczniów.

Podczas realizacji programu nauczania należy:

- rozwijać samodzielność myślenia i działania uczniów oraz wdrażać do praktycznego wykorzystania nabytych wiadomości,
- aktywizować uczniów do rozwiązywania problemów,
- kształtować umiejętności dostrzegania istotnych zjawisk w pracy z podopiecznym.

Uczniowie powinni korzystać z różnych źródeł informacji, jak: poradniki, czasopisma, Internet. Program jednostki należy realizować w odpowiednio wyposażonych pracowniach dydaktycznych w grupie do 15 uczniów, z podziałem na 3-osobowe zespoły.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się na podstawie ustalonych na początku zajęć kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać zaplanowane cele kształcenia. Systematyczna kontrola i ocena postępów ucznia umożliwi nauczycielowi dostosowanie metod nauczania, organizacyjnych form pracy oraz środków dydaktycznych do predyspozycji uczniów.

W ocenie umiejętności uczniów należy zwrócić uwagę na:

- biegłość w posługiwaniu się terminologią zawodową,
- dostosowanie metod pracy do wieku i sytuacji zdrowotnej podopiecznego,
- sprawną realizację zadań związanych z opieką nad jednostką lub grupą,
- systematyczny udział i aktywność w czasie zajęć.

Proponuje się następujące metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów:

- sprawdziany ustne i pisemne,
- testy osiągnięć szkolnych,
- obserwacja czynności uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Na zakończenie realizacji programu proponuje się przeprowadzenie sprawdzianu praktycznego z zadaniami typu próba pracy dotyczącymi: organizowania czasu wolnego, doboru form i metod spędzania czasu wolnego do stopnia niepełnosprawności i zainteresowań podopiecznych.

W końcowej ocenie należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania osiągnięć uczniów stosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 346[02].Z2.03

Stosowanie wybranych form terapii zajęciowej

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- scharakteryzować metody i formy terapii zajęciowej,
- zaprojektować wspólnie z terapeutą zajęciowym program terapii zajęciowej dla osoby niepełnosprawnej,
- dobrać metody i formy terapii zajęciowej z uwzględnieniem możliwości podopiecznego do podejmowania samodzielnych działań,
- wykorzystać codzienne czynności do podnoszenia sprawności i samodzielności podopiecznego,
- zachęcić podopiecznego do wykonywania czynności manualnych.

2. Materiał nauczania

Terapia zajęciowa jako forma aktywizacji osób niepełnosprawnych.

Metody i formy terapii zajęciowej.

Planowanie terapii zajęciowej.

Zasady i metody arteterapii.

Biblioterapia.

Zasady i metody muzykoterapii.

Zasady i metody choreoterapii.

3. Ćwiczenia

- Planowanie form terapii zajęciowej do możliwości i potrzeb podopiecznego.
- Prowadzenie wybranych form arteterapii.
- Prowadzenie wybranych form biblioterapii.
- Prowadzenie wybranych form muzykoterapii.
- Prowadzenie wybranych form choreoterapii.

4. Środki dydaktyczne

Foliogramy na temat metod i form terapii.

Film dydaktyczny na temat programów terapii zajęciowej.

Czasopisma, książki.

Materiały do prowadzenia różnych form terapii zajęciowej.

Zestawy komputerowe wyposażone w oprogramowanie z zakresu kompleksowej rehabilitacji.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program nauczania jednostki modułowej ma na celu zapoznanie uczniów z wybranymi formami terapii zajęciowej oraz rolą terapii zajęciowej w procesie rehabilitacji społecznej niepełnosprawnego. Umiejętności kształtowane podczas realizacji programu jednostki modułowej są niezbędne do wykonywania zadań zawodowych asystenta osoby niepełnosprawnej.

Podczas realizacji programu proponuje się stosowanie następujących metod nauczania: wykładu problemowego, dyskusji dydaktycznej, metody przypadków, pokazu z objaśnieniem oraz ćwiczeń praktycznych. Zaleca się stosowanie filmów dydaktycznych obrazujących różne formy terapii zajęciowej. Ćwiczenia powinny być prowadzone w odpowiednio wyposażonej pracowni, w 15 osobowych grupach z podziałem na 5 osobowe zespoły. Wskazane jest realizowanie ćwiczeń w warsztatach terapii zajęciowej.

Podczas zajęć uczniowie powinni korzystać z literatury zawodowej, czasopism, Internetu w celu pozyskiwania informacji na temat nowych form terapii zajęciowej i różnorodnych technik stosowanych w terapii zajęciowej.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia powinno być dokonywane systematycznie, na podstawie ustalonych kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać zaplanowane cele kształcenia. Systematyczna kontrola i ocena postępów ucznia umożliwi nauczycielowi dostosowanie metod nauczania, organizacyjnych form pracy oraz środków dydaktycznych do predyspozycji uczniów.

Proces oceniania powinien obejmować:

- diagnozę poziomu wiadomości i umiejętności uczniów z uwzględnieniem założonych celów kształcenia,
- identyfikowanie postępów uczniów w procesie kształcenia oraz rozpoznawanie trudności w osiąganiu założonych celów kształcenia,
- sprawdzanie wiadomości i umiejętności opanowanych przez uczniów po zrealizowaniu treści programowych.

Osiągnięcia uczniów należy oceniać na podstawie:

- sprawdzianów ustnych poziomu wiadomości i umiejętności,
- sprawdzianów pisemnych,
- ukierunkowanej obserwacji pracy ucznia podczas wykonywania ćwiczeń.

Umiejętności praktyczne proponuje się sprawdzać na podstawie obserwacji czynności uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji należy zwrócić uwagę na:

- komunikowanie się z osobą niepełnosprawną,
- poprawność wykonania ćwiczeń,
- planowanie metod i form terapii zajęciowej,
- dobór metod i form terapii zajęciowej do zainteresowań i możliwości osoby niepełnosprawnej.

W ocenie osiągnięć ucznia po zakończeniu realizacji programu jednostki modułowej, należy uwzględnić wyniki wszystkich zastosowanych przez nauczyciela metod sprawdzania osiągnięć uczniów.

Jednostka modułowa 346[02].Z2.04

Pomaganie osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z ofert edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i turystycznych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określić wpływ zjawisk występujących w kulturze na kształtowanie się tożsamości człowieka,
- zidentyfikować i określić potrzeby edukacyjne, kulturalne, sportowe i turystyczne osoby niepełnosprawnej,
- określić postawy społeczeństwa wobec osób niepełnosprawnych,
- zidentyfikować i określać ograniczenia i możliwości udziału podopiecznego w różnych formach aktywności,
- wskazać możliwości integracji osób niepełnosprawnych w społeczeństwie,
- rozpoznać zainteresowanie osoby niepełnosprawnej ofertami edukacyjnymi i kulturalnymi.

2. Materiał nauczania

Potrzeby edukacyjne osoby niepełnosprawnej.

Zakres ofert dla osób o różnym stopniu niepełnosprawności.

Postawy społeczeństwa wobec osób niepełnosprawnych.

Rodzaje form wspomagania osoby niepełnosprawnej w zakresie korzystania z ofert kulturalnych, edukacyjnych, sportowych oraz turystycznych.

Integracja osób niepełnosprawnych.

Bariery w dostępie do poszczególnych ofert.

3. Ćwiczenia

- Identyfikowanie potrzeb osoby niepełnosprawnej na podstawie opisu przypadków.
- Określanie hierarchii potrzeb osoby niepełnosprawnej.
- Dobieranie ofert dla osób o różnym stopniu niepełnosprawności.
- Ustalanie form pomagania osobie niepełnosprawnej w zakresie korzystania z ofert kulturalnych i edukacyjnych.
- Ustalanie form pomagania osobie niepełnosprawnej w zakresie korzystania z ofert sportowych i turystycznych.
- Analizowanie barier w dostępie do poszczególnych ofert.
- Analizowanie wpływu społeczeństwa na integrację i adaptację osób niepełnosprawnych podczas korzystania z ofert kulturalnych,

edukacyjnych, sportowych oraz turystycznych.

4. Środki dydaktyczne

Foliogramy na temat ofert edukacyjnych i kulturalnych.

Filmy edukacyjne na temat uczestniczenia osób niepełnosprawnych w programach edukacyjnych, imprezach kulturalnych i sportowych.

Opisy indywidualnych przypadków.

Informatory o ofertach edukacyjnych.

Przewodniki turystyczne.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Realizacja programu jednostki modułowej ma na celu przygotowanie uczniów do pomagania osobom niepełnosprawnym w korzystaniu z ofert edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i turystycznych. Podczas realizacji programu szczególną uwagę należy zwrócić na zagadnienia dotyczące ofert kierowanych do osób niepełnosprawnych w celu efektywnego planowania i realizacji różnych form pomocy.

Ważnym elementem procesu dydaktycznego jest wyeksponowanie zagadnień z zakresu integracji społecznej, wpływu otoczenia na funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, dostosowania ofert edukacyjnych wraz z systemem pomocy, charakterystyki ofert kulturalnych, turystycznych i sportowych oraz przeszkód w realizacji potrzeb osób niepełnosprawnych.

Podczas realizacji programu należy również zwrócić uwagę na bariery architektoniczne ograniczające dostęp osobom niepełnosprawnym do wielu ofert kulturalnych, edukacyjnych, sportowych i turystycznych.

Osiągnięcie zaplanowanych celów kształcenia wymaga stosowania następujących metod nauczania: wykładu problemowego, dyskusji dydaktycznej, metody przypadków, gier dydaktycznych oraz ćwiczeń praktycznych. Przykładowe ćwiczenia zamieszczone w programie stanowią propozycję do wykorzystania przez nauczyciela. Zakres ćwiczeń może być rozszerzony w zależności od potrzeb edukacyjnych i możliwości szkoły. Nauczyciel powinien przygotować materiały potrzebne do wykonania ćwiczeń.

W czasie wykonywania ćwiczeń nauczyciel powinien obserwować czynności uczniów, pełnić rolę doradcy i konsultanta w sytuacjach spornych lub trudnych dla uczniów.

Zastosowane w procesie kształcenia metody nauczania umożliwią:

- rozwijanie samodzielności myślenia i działania uczniów,
- wdrażanie uczniów do praktycznego wykorzystania nabytych wiadomości i umiejętności,
- aktywizowanie uczniów do rozwiązywania problemów,

- kształtowanie umiejętności dostrzegania istotnych zjawisk w pracy z podopiecznym,
- kształtowanie postawy: akceptacji niepełnosprawności, otwartości, odpowiedzialności, gotowości niesienia pomocy.

W czasie zajęć edukacyjnych uczniowie powinni korzystać z podstawowych źródeł informacji, jak: literatura zawodowa, czasopisma, Internet. Program jednostki należy realizować w odpowiednio wyposażonej pracowni dydaktycznej, w grupie 15 uczniów, z podziałem na 3 osobowe zespoły.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie na podstawie ustalonych kryteriów. Kryteria oceniania powinny uwzględniać zaplanowane cele kształcenia. Systematyczna kontrola i ocena postępów ucznia umożliwi nauczycielowi dostosowanie metod nauczania, organizacyjnych form pracy oraz środków dydaktycznych do predyspozycji uczniów.

Proponuje się następujące metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych:

- sprawdziany ustne i pisemne,
- testy osiągnięć szkolnych,
- obserwację czynności uczniów podczas wykonywania ćwiczeń.

Podczas obserwacji należy zwracać uwagę na:

- komunikowanie się z podopiecznym,
- dostosowanie metod pracy do wieku i sytuacji zdrowotnej osoby niepełnosprawnej,
- realizację zadań związanych z opieką nad jednostką lub grupą,
- systematyczny udział i aktywność w czasie zajęć.

Końcowa ocena osiągnięć uczniów powinna uwzględniać wyniki wszystkich metod sprawdzania osiągnięć uczniów stosowanych przez nauczyciela.

Jednostka modułowa 346[02].Z2.05

Wspieranie osoby niepełnosprawnej w załatwianiu spraw urzędowych

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- pomóc osobie niepełnosprawnej rozwiązać problemy z zastosowaniem przepisów prawa,
- zastosować przepisy prawa do ochrony interesów osoby niepełnosprawnej,
- sporządzić na życzenie osoby niepełnosprawnej korespondencję w sprawach pomocy społecznej,
- sporządzić na życzenie osoby niepełnosprawnej pisma w sprawach urzędowych (w konsultacji ze specjalistami z dziedziny prawa),
- wystąpić w roli rzecznika osoby niepełnosprawnej w instytucjach publicznych i urzędach.

2. Materiał nauczania

Prawo w systemie polityki społecznej.

Kompetencje zawodowe asystenta osoby niepełnosprawnej w stosowaniu przepisów prawnych.

Korespondencja urzędowa.

Układy pism urzędowych.

Reprezentowanie osoby niepełnosprawnej w instytucjach użyteczności publicznej.

Rola specjalistów z różnych dziedzin prawa.

3. Ćwiczenia

- Identyfikowanie zagadnień z zakresu prawa opiekuńczego i rodzinnego.
- Przygotowywanie dokumentów z zakresu prawa pracy.
- Sporządzanie korespondencji w imieniu osoby niepełnosprawnej.
- Redagowanie pism urzędowych.

4. Środki dydaktyczne

Foliogramy z zakresu prawa.

Kodeks Postępowania Administracyjnego.

Kodeks Cywilny.

Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy.

Oprogramowanie wspomagające świadczenie usług socjalnych.

5. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje treści dotyczące podstaw prawnych pomocy społecznej, w zakresie niezbędnym do wykonywania rzecznictwa dla osoby niepełnosprawnej przy współudziale specjalistów.

W procesie kształcenia należy stosować następujące metody nauczania: wykład informacyjny, dyskusję dydaktyczną, metodę przewodniego tekstu oraz ćwiczenia.

Podczas realizacji programu jednostki modułowej szczególną uwagę należy zwrócić na ustawodawstwo międzynarodowe i krajowe z zakresu pomocy społecznej oraz na przepisy kodeksu administracyjnego, cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego.

W czasie zajęć edukacyjnych należy zapewnić uczniom możliwość samodzielnego analizowania sytuacji prawnej osoby niepełnosprawnej, na podstawie opisu przypadków.

Metoda przypadków stwarza warunki do zastosowania wiedzy teoretycznej w praktycznym działaniu. Poza kształtowaniem umiejętności rozwiązywania problemów i podejmowania trudnych decyzji, uczestnicy zajęć edukacyjnych powinni także doskonalić umiejętności zbierania informacji.

Przykładowe ćwiczenia zamieszczone w programie stanowią propozycję do wykorzystania przez nauczyciela. Zakres ćwiczeń może być rozszerzony w zależności od potrzeb edukacyjnych i możliwości szkoły. Ćwiczenia powinny być prowadzone w 15 osobowych grupach uczniów z podziałem na 2-3 osobowe zespoły.

W czasie ćwiczeń uczniowie powinni korzystać z podstawowych źródeł informacji, jak: Dzienniki Ustaw, Monitor Polski, kodeksy, podręczniki, czasopisma.

6. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno być prowadzone systematycznie na podstawie kryteriów określonych na początku zajęć. Systematyczne sprawdzanie umożliwia nauczycielowi uzyskanie informacji o postępach edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawanie trudności w opanowaniu treści kształcenia.

Zaleca się stosowanie różnych metod sprawdzania osiągnięć edukacyjnych. Umiejętności intelektualne można sprawdzać podczas dyskusji kierowanej, indywidualnych wypowiedzi ucznia oraz sprawdzianu pisemnego.

Oceniając poziom osiągnięć uczniów należy uwzględnić umiejętności:

- określania roli i znaczenia prawa,

- identyfikowania międzynarodowych aktów prawnych i instytucji prawnych,
- identyfikowania aktów prawnych regulujących problemy podopiecznego,
- prowadzenie korespondencji urzędowej,
- redagowanie pism urzędowych.
- samodzielność myślenia,
- aktywne i systematyczne uczestnictwo w zajęciach.

Na zakończenie realizacji programu proponuje się zastosowanie testu osiągnięć szkolnych.

W ocenie końcowej należy uwzględnić wyniki wszystkich metod sprawdzania stosowanych przez nauczyciela.

Moduł 346[02].Z3

Praktyka zawodowa

1. Cele kształcenia

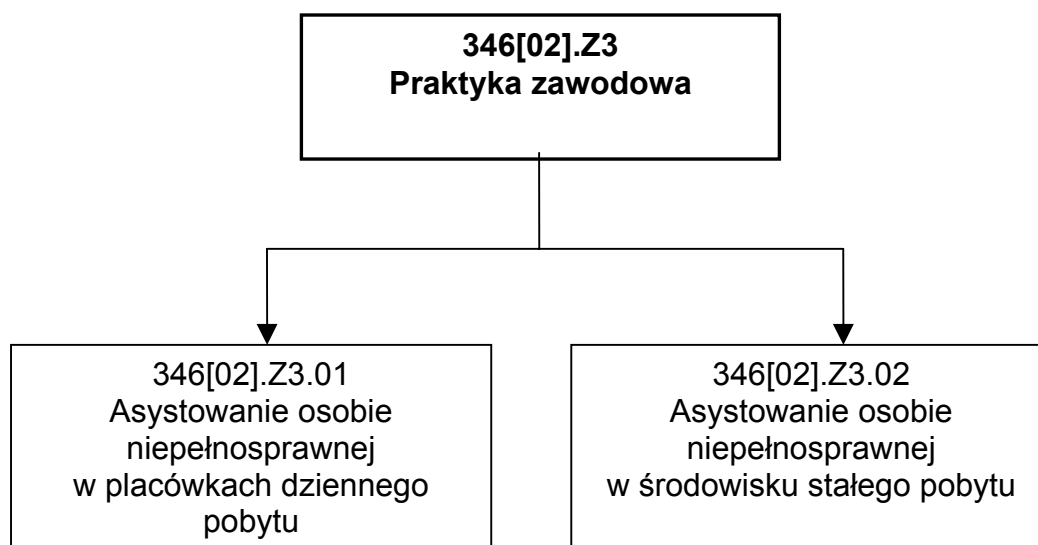
W wyniku procesu kształcenia uczeń (słuchacz) powinien umieć:

- określać specyfikę oraz strukturę organizacyjną placówki pomocy społecznej,
- organizować pracę w placówkach pomocy osobom niepełnosprawnym,
- diagnozować potrzeby podopiecznego i jego środowiska,
- tworzyć warunki do wielokierunkowego rozwoju osoby niepełnosprawnej,
- towarzyszyć osobie niepełnosprawnej w pełnieniu ról społecznych,
- rozpoznawać problemy osoby niepełnosprawnej i udzielać pomocy w ich rozwiązaniu,
- współpracować z zespołem terapeutyczno - opiekuńczym w podnoszeniu jakości życia osoby niepełnosprawnej,
- tworzyć indywidualny plan pomocy osobie niepełnosprawnej,
- pomagać osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z pomocy specjalistów,
- pomagać osobie niepełnosprawnej w organizowaniu czasu wolnego,
- wykonywać zabiegi higieniczne i czynności pielęgnacyjne,
- aktywizować osoby niepełnosprawne do uczestniczenia w życiu społecznym,
- wykonywać rzecznictwo na rzecz osoby niepełnosprawnej.

2. Wykaz jednostek modułowych

Symbol jednostki modułowej	Nazwa jednostki modułowej	Orientacyjna liczba godzin na realizację
346[02].Z3.01	Asystowanie osobie niepełnosprawnej w placówkach dziennego pobytu	140
346[02].Z3.02	Asystowanie osobie niepełnosprawnej w środowisku stałego pobytu	140
	Razem	280

3. Schemat układu jednostek modułowych

Praktyka zawodowa powinna być realizowana w wymiarze ośmiu tygodni, w końcu drugiego semestru.

Zaleca się, aby uczniowie odbywali praktykę w placówkach pomocy społecznej spełniających kryteria placówek szkoleniowych oraz w środowisku domowym osoby niepełnosprawnej.

Uczniowie w czasie praktyki zawodowej powinni pod kierunkiem opiekuna samodzielnie wykonywać zaplanowane zadania z uwzględnieniem stanu psychicznego, sprawności fizycznej i stanu zdrowia osób niepełnosprawnych. W procesie nauczania należy doskonalić umiejętności intelektualne i praktyczne oraz cechy osobowości i postawy, takie jak: wrażliwość, zrozumienie, akceptacja niepełnosprawności, gotowość niesienia pomocy oraz poczucie odpowiedzialności.

Program praktyki zawodowej należy traktować w sposób elastyczny. Ze względów organizacyjnych dopuszcza się pewne zmiany związane ze specyfiką placówki, w której uczeń odbywa praktykę. Realizacja programu powinna umożliwić uczniom zastosowanie i pogłębienie zdobytej wiedzy i umiejętności zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy.

Jednostka modułowa 346[02].Z3.01

Asystowanie osobie niepełnosprawnej w placówkach dziennego pobytu

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczniów (słuchacz) powinien umieć:

- zorganizować pracę z osobą niepełnosprawną w placówce dziennego pobytu,
- rozpoznać sytuację społeczną osoby niepełnosprawnej,
- zadbać o bezpieczeństwo osoby niepełnosprawnej,
- opracować indywidualny program pomocy osobie niepełnosprawnej przebywającej w placówce dziennego pobytu,
- zaktywizować osobę niepełnosprawną do osiągania samodzielności i niezależności,
- pomóc osobie niepełnosprawnej w zaspokojeniu podstawowych potrzeb,
- opracować program promowania zdrowego stylu życia,
- zachęcić osobę niepełnosprawną do prowadzenia racjonalnego trybu życia,
- zadbać o higienę osobistą i otoczenia osoby niepełnosprawnej,
- pomóc osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z ofert edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych,
- podjąć współpracę na rzecz osoby niepełnosprawnej z instytucjami, organizacjami i specjalistami,
- udzielić pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i zdrowia,
- zastosować przepisy prawa dotyczące wykonywanych zadań zawodowych,
- skorzystać z różnych źródeł informacji.

2. Materiał nauczania

Organizowanie pracy w placówce dziennego pobytu.

Rozpoznawanie sytuacji osoby niepełnosprawnej.

Stosowanie przepisów bhp, ochrony przeciwpożarowej oraz zasad ergonomii podczas wykonywania pracy.

Opracowywanie indywidualnych programów pomocy.

Aktywizowanie podopiecznych w przebywających w placówkach dziennego pobytu.

Zaspokajanie podstawowych potrzeb i rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych.

Promowanie zdrowego stylu życia.

Dbanie o higienę osobistą i otoczenia osoby niepełnosprawnej.

Organizowanie czasu wolnego osobie niepełnosprawnej.

Pomaganie osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z ofert edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych.

Udzielanie pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i zdrowia.

Stosowanie przepisów prawa dotyczących wykonywanych zadań zawodowych.

Korzystanie z różnych źródeł informacji.

3. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Praktyka zawodowa powinna odbywać się w placówkach dziennego pobytu, spełniających znaczącą rolę w procesie przeciwdziałania marginalizacji osób niepełnosprawnych, takich jak: warsztaty terapii zajęciowej, dzienne domy pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej, ośrodki adaptacyjne, fundacje i stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych. Celem realizacji programu praktyki zawodowej jest zapoznanie uczniów z zasadami funkcjonowania i zadaniami placówek pomocy społecznej oraz zapewnienie możliwości aktywnego towarzyszenia osobom niepełnosprawnym uczestniczącym w zajęciach organizowanych i prowadzonych w placówce.

Wyboru miejsca praktyki dokonuje uczeń w porozumieniu z nauczycielem odpowiedzialnym za organizację praktyki.

Przed przystąpieniem do wykonywania zadań należy zapoznać uczniów z programem i harmonogramem praktyki oraz z przepisami bhp i regulaminem obowiązującym w placówce pomocy społecznej.

W czasie realizacji programu uczniowie powinni doskonalić umiejętności komunikowania się, rozpoznawania potrzeb i problemów oraz motywowania osoby niepełnosprawnej do aktywności życiowej.

Realizując zadania zawodowe uczeń powinien wykazać się inicjatywą, samodzielnością, obowiązkowością oraz okazywać szacunek i zrozumienie sytuacji osób niepełnosprawnych.

W procesie kształcenia należy preferować metody nauczania, zapewniające uczniom doskonalenie umiejętności twórczego myślenia i rozwiązywania problemów, wykorzystanie w praktyce zdobytej wiedzy i umiejętności oraz kształtowanie umiejętności i nawyków pożądanych do realizacji zadań zawodowych.

Opiekun praktyk, powinien obserwować pracę uczniów i pomagać im w rozpoznawaniu i rozwiązywaniu problemów osoby niepełnosprawnej.

Uczniowie zobowiązani są do prowadzenia dzienniczka praktyk, w którym zapisują wykonywane czynności oraz sprawozdanie z przebiegu praktyk.

4. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć ucznia powinno odbywać się systematycznie, na podstawie ustalonych kryteriów, z którymi uczeń powinien być zapoznany przed rozpoczęciem realizacji programu jednostki modułowej.

W ocenie umiejętności praktycznych należy uwzględnić:

- punktualność i obowiązkowość,
- umiejętność komunikowania się,
- kulturę osobistą w kontaktach z uczestnikami procesu pracy,
- umiejętność współpracy i współdziałania w zespole oraz z podopiecznymi,
- samodzielność w podejmowaniu decyzji i działaniu,
- stosowanie wiedzy w praktyce,
- poziom wykonanych czynności i zadań zawodowych,
- poziom satysfakcji podopiecznego,
- zapewnienie bezpieczeństwa osobie niepełnosprawnej.

Przedmiotem oceny powinna być także postawa zawodowa ucznia: poczucie odpowiedzialności, gotowość niesienia pomocy oraz respektowanie praw osoby niepełnosprawnej.

Sprawdzanie umiejętności praktycznych powinno odbywać się poprzez obserwację zachowania i czynności uczniów w czasie wykonywania zadań zawodowych.

Na zakończenie programu jednostki modułowej opiekun praktyk zawodowych powinien wpisać w dzienniczku praktyki opinię o pracy i postępach ucznia oraz ocenę końcową.

Jednostka modułowa 346[02].Z3.02

Asystowanie osobie niepełnosprawnej w środowisku stałego pobytu

1. Szczegółowe cele kształcenia

W wyniku procesu kształcenia uczniów (słuchacz) powinien umieć:

- zorganizować pracę z osobą niepełnosprawną w placówce stałego pobytu,
- rozpoznać sytuację społeczną osoby niepełnosprawnej przebywającej w środowisku stałego pobytu,
- opracować indywidualny program pomocy osobie niepełnosprawnej,
- zadbać o higienę osobistą i otoczenia osoby niepełnosprawnej,
- pomóc osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z ofert edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych,
- pomóc osobie niepełnosprawnej w załatwianiu spraw urzędowych, i prowadzeniu korespondencji,
- nawiązać współpracę na rzecz osoby niepełnosprawnej z instytucjami, organizacjami i specjalistami,
- zmotywować osobę niepełnosprawną do podjęcia rehabilitacji,
- pomóc osobie niepełnosprawnej w zaspokojeniu podstawowych potrzeb i rozwiązywaniu problemów,
- nawiązać współpracę z zespołem rehabilitacyjnym,
- wykonać podstawowe czynności pielęgnacyjne,
- zorganizować czas wolny osobie niepełnosprawnej,
- udzielić pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i zdrowia,
- zastosować zasady etyki w działalności zawodowej.

2. Materiał nauczania

Organizowanie pracy w placówce stałego pobytu.

Rozpoznawanie sytuacji osoby niepełnosprawnej przebywającej w placówce stałego pobytu.

Opracowywanie indywidualnych programów pomocy dla osób niepełnosprawnych.

Aktywizowanie osób niepełnosprawnych.

Zaspokajanie podstawowych potrzeb i rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych.

Współpraca z zespołem rehabilitacyjnym, instytucjami, organizacjami i specjalistami świadczącymi pomoc osobom niepełnosprawnym.

Wykonywanie czynności pielęgnacyjnych i higienicznych.

Organizowanie czasu wolnego osobie niepełnosprawnej. Udzielanie pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i zdrowia.

3. Wskazania metodyczne do realizacji programu jednostki

Program jednostki modułowej obejmuje całokształt wiadomości i umiejętności opanowanych przez uczniów podczas nauki w szkole, niezbędnych do realizowania zadań zawodowych asystenta osoby niepełnosprawnej.

Program powinien być realizowany w placówkach stałego pobytu spełniających kryteria jednostek szkoleniowych oraz w środowisku domowym osoby niepełnosprawnej.

Realizacja programu ma na celu doskonalenie umiejętności praktycznych i rozwój zainteresowań zawodowych.

Wyboru miejsca praktyki dokonuje uczeń w porozumieniu z nauczycielem odpowiedzialnym za organizację praktyki. O doborze środowisk domowych decyduje osoba wytypowana przez instytucję pomocy społecznej w porozumieniu z kierownikiem szkolenia praktycznego.

Przed przystąpieniem do wykonywania zadań należy zapoznać uczniów z programem i harmonogramem praktyki oraz z przepisami bhp i regulaminem obowiązującym w placówce pomocy społecznej.

Program praktyki w środowisku domowym powinien być opracowany w porozumieniu z osobą niepełnosprawną i jej rodziną. Po zdiagnozowaniu potrzeb i problemów uczeń powinien opracować indywidualny plan do realizacji we współpracy z osobą niepełnosprawną oraz ze specjalistami świadczącymi usługi terapeutyczne.

Podczas realizacji programu w placówce stałego pobytu uczeń powinien pracować w systemie zgodnym z regulaminem placówki pomocy społecznej. Wykonując zadania zawodowe uczniowie powinni wykazać się inicjatywą, samodzielnością, obowiązkowością. W procesie kształcenia należy preferować metody nauczania, zapewniające uczniom opanowanie umiejętności twórczego myślenia oraz rozwiązywania problemów, wykorzystania zdobytej wiedzy i umiejętności w działaniu, doskonalenia określonych umiejętności i nawyków pożądaných w prawidłowej realizacji zadań zawodowych.

Zajęcia powinny być prowadzone w grupach 6-8 uczniów pod nadzorem specjalistów - opiekunów praktyk.

Opiekun praktyk powinien obserwować pracę uczniów i pomagać im w poznawaniu i rozwiązywaniu problemów osoby niepełnosprawnej.

Uczniowie zobowiązani są do prowadzenia dzienniczka praktyk, w którym zapisują wykonywane czynności oraz sprawozdanie z przebiegu praktyk.

4. Propozycje metod sprawdzania i oceny osiągnięć edukacyjnych ucznia

Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów powinno odbywać się systematycznie na podstawie ustalonych kryteriów, z którymi uczeń powinien być zapoznany przed rozpoczęciem realizacji programu jednostki modułowej.

W ocenie umiejętności praktycznych należy uwzględnić:

- punktualność i obowiązkowość,
- umiejętność komunikowania się,
- kulturę osobistą w kontaktach z uczestnikami procesu pracy,
- umiejętność współpracy i współdziałania w zespole i z podopiecznymi,
- poziom wykonanych czynności i zadań zawodowych,
- samodzielność w podejmowaniu decyzji i w działaniu,
- poziom satysfakcji podopiecznego,
- zapewnienie bezpieczeństwa podopiecznemu.

Przedmiotem oceny powinna być również postawa zawodowa ucznia:

- poczucie odpowiedzialności,
- zdyscyplinowanie,
- gotowość niesienia pomocy,
- respektowanie praw osoby niepełnosprawnej.

Osiągnięcia edukacyjne ucznia można sprawdzać poprzez obserwację zachowania i czynności uczniów podczas wykonywania zadań zawodowych.

Na zakończenie programu jednostki modułowej opiekun praktyk zawodowych powinien wpisać w dzienniczku praktyki opinię o pracy i postępach ucznia oraz ocenę końcową.